

VERTALING

OMZETTING

van richtlijn 2006/123/EG van 12 december 2006

betreffende diensten op de interne markt

VADEMECUM

Dit vademecum is bedoeld als leidraad voor de Belgische overheden - ongeacht hun bevoegdheden of beslissingsniveau – die betrokken zijn bij de uitvoering van de Europese dienstenrichtlijn (hierna “de richtlijn”). Het moet de omzetting van de richtlijn op alle overheidsniveaus vergemakkelijken, zonder afbreuk te doen aan de bestaande bevoegdheden. Deze praktische gids heeft dus geen rechtskracht en vervangt in geen geval de rechtsaansprakelijkheid van elke betrokken overheidsinstantie.

De resultaatsverplichting van de omzetting spoort, vooral om redenen van administratieve vereenvoudiging, evenwel aan tot een coherente aanpak en dus tot de naleving van de “instructies” van dit vademecum.

Het “Handbook on the Implementation of the Services Directive”, dat de Commissie zopas heeft verspreid, verstrekt eveneens de informatie die nodig is voor de goede uitvoering van de richtlijn.

Het secretariaat van de IEC dankt mevrouw Ilse Volbragt van het Vlaams Gewest en mevrouw Jocelyne Julémont van het Agentschap voor Administratieve Vereenvoudiging voor hun onontbeerlijke bijdrage inzake respectievelijk screening van de regelgeving en administratieve vereenvoudiging.

INHOUDSOPGAVE

<i>Inhoudsopgave</i>	2
<i>Inleiding</i>	4
1. Algemeen kader	4
2. Belang van het vademecum	4
Hoofdstuk 1. screening van de regelgeving	5
1.1. Fase 1: Pre-screening van de regelgeving	6
1.1.1. Begrippenkader.....	6
1.1.2. Toepassingsgebied van de richtlijn.....	7
1.1.3. Selectie van de voor grondige screening relevante regelgeving	10
1.1.4. Opsomming van de individueel te screenen regelgeving (positieve lijst).....	10
1.1.5. Opsomming van de regelgeving die niet gescreend moet worden (negatieve lijst).....	11
1.2. Fase 2: Individuele screening	13
1.2.1. Inleiding.....	13
1.2.2. Identificatie.....	13
1.2.3. Begrippenkader.....	13
‘Bewijsmethode’	14
1.2.4. Toepassingsgebied.....	16
1.2.5. Tak 1: Vrij verkeer van diensten (artikel).....	17
1.2.6. Tak 2: Vrijheid van vestiging	22
1.2.7. Tak 3: Vergunningen ten aanzien van vestiging en dienstverrichting (artikel 9)	25
1.2.8. Tak 4: Multidisciplinaire activiteiten (artikel 25).....	27
1.3. Fase 3: Overzicht van de bepalingen die in strijd zijn met de richtlijn	28
Hoofdstuk 2. Administratieve vereenvoudiging	29
2.1. In de praktijk: wat moet u doen?	29
2.1.1. Doel van het hoofdstuk II van de dienstrichtlijn.....	29
2.1.2. Welke zijn de in hoofdstuk II bedoelde formaliteiten en procedures?.....	29
2.1.3. Rol van de horizontale administraties: opmaak van een beleidsnota.....	31
2.1.4. Rol van de andere administraties: het bijgevoegde formulier in te vullen.....	31
2.1.5. Instrumenten	32
2.2. De theorie: wat zegt hoofdstuk II van de Richtlijn?	32
2.2.1. Vereenvoudiging van de procedures (art. 5).....	32
2.2.2. Procedures via elektronische middelen (art. 8).....	35
2.2.3. Recht op informatie (art. 7)	37
2.2.4. Eén-loketten (art. 6).....	43
BIJLAGE 1 : Wat zijn de in hoofdstuk II van richtlijn 2006/123/EG bedoelde formaliteiten en procedures?	48
Hoofdstuk 3. Administratieve samenwerking	56
3.1. Doel	56
3.2. Middelen	56
3.3. Verplichtingen en bevoegheden van de commissie	56
3.4. Wat houdt administratieve samenwerking in?	57
3.5. Informatieverplichtingen van een lidstaat tegenover de commissie	58

3.6. Informatieverplichtingen van een lidstaat tegenover een andere lidstaat	58
3.7. Verplichtingen tegenover dienstverrichters	58
3.8. Verplichtingen tegenover consumenten	58
<i>Hoofdstuk 4. Kwaliteit van de diensten .....</i>	<i>59</i>
4.1. Middelen	59
4.2. Verplichtingen van de lidstaat	59
4.3. Bevoegheden van de lidstaten	60
4.4. Bevoegheden van de commissie	60

INLEIDING

1. ALGEMEEN KADER

Richtlijn 2006/123/EG van 12 december 2006¹ betreffende diensten op de interne markt (hierna “de richtlijn”) schept een *rechtskader* om de belemmeringen voor het vrije verkeer van diensten in de EU op te heffen en een echte *interne dienstenmarkt* tegen 2010 tot stand te brengen. De richtlijn wil eveneens de beperkingen op de *vrijheid van vestiging* (artikel 43 EG-Verdrag) terugschroeven, zodat dienstverrichters zich gemakkelijker in een andere lidstaat kunnen vestigen. Tegelijk wordt via de richtlijn ook uitvoering gegeven aan het recht op *vrije dienstverrichting* (artikels 49 en 50 van het EG-Verdrag).

Om dit doel te kunnen bereiken, legt de richtlijn aan alle lidstaten de verplichting op om hun regelgevende kader af te stemmen op de vereisten inzake vestiging, vrij verkeer en dienstenkwaliteit. De lidstaten moeten dus hun nationale wetgeving² screenen op *mogelijke belemmeringen*. Zo moeten zij vaststellen welke regels reeds in overeenstemming zijn met de bepalingen van de richtlijn en welke nog zullen moeten worden aangepast, en een rapport voorleggen aan de Commissie. De lidstaten moeten ook hun formaliteiten vereenvoudigen aangaande de toegang tot en de uitoefening van dienstenactiviteiten en ervoor zorgen dat die formaliteiten elektronisch en via een één-loket kunnen worden vervuld. Tot slot verplicht de richtlijn de lidstaten tot een echte administratieve samenwerking.

2. BELANG VAN HET VADEMECUM

Dit vademecum is opgevat als een leidraad, een praktische gids voor de omzetting van de richtlijn, die tegen 28 december 2009 moet worden toegepast. Het omvat de voornaamste verplichtingen om de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van alle Belgische overheden in overeenstemming te brengen.

Het vademecum stelt een zo uniform en gestructureerd mogelijke aanpak voor om tegemoet te komen aan de vereisten zowel qua screening en de eruit voortvloeiende rapportering als qua administratieve vereenvoudiging.

Zo houdt de screening rekening met de in artikel 39 van de richtlijn opgelegde rapporteringsverplichtingen en beoogt ze een duidelijke en gemotiveerde weergave van de resultaten die eruit zullen volgen.

Ook het onderzoek van de vereisten inzake administratieve vereenvoudiging moet de samenhang en de nodige interoperabiliteit van de technologische oplossingen bevorderen, die de vereiste vereenvoudiging zullen ondersteunen.

Het vademecum raakt in geen geval aan de bevoegdheden van de betrokken overheden en heeft dus geen rechtskracht.

---

¹ PB L 376/36 van 27 december 2006

² Het gaat hier, onder meer gelet op de definitie van ‘eis’ in artikel 4 van de richtlijn, om algemene regels met een onmiddellijk rechtsgevolg waardoor die regels een invloed kunnen uitoefenen op de rechtspositie van dienstverrichters en de toegang tot of de uitoefening van een dienstverrichting.

HOOFDSTUK 1. SCREENING VAN DE REGELGEVING

Het voor de screening gekozen schema is een *beslissingsboom* waarbij de gebruiker aan de hand van verschillende stappen doorheen het screeningsproces wordt geleid en waarbij de regelgeving uitvoerig aan de bepalingen van de richtlijn wordt getoetst. Zo zijn de bepalingen die onder artikel 14 vallen in strijd met het Europees Recht en moeten zij zo snel mogelijk aangepast of afgeschaft worden. De bepalingen van de artikels 9, 15 en 16 kunnen worden gehandhaafd mits ze gerechtvaardigd worden: zij dienen non-discriminatoir, noodzakelijk en evenredig te zijn. Tot slot moeten ook de vereisten betreffende multidisciplinaire activiteiten worden gerechtvaardigd.

De **eerste fase** van de screening is de zogenaamde *pre-screening*. De lidstaten moeten nagaan of hun regelgeving al dan niet onderhevig is aan de bepalingen van de richtlijn. Hierbij moet in eerste instantie gekeken worden naar het toepassingsgebied van de richtlijn (vragen 1&2). Zodra de lidstaat bepaald heeft welke regelgeving voor verdere screening in aanmerking komt (de zogenaamde *positieve lijst*), maakt hij een oplijsting van die regelgeving in de tabel in §2.1.4.

De regelgeving die niet verder onderzocht moet worden, de zogenaamde *negatieve lijst*, wordt opgelijst in de tabel in §2.1.5. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat een regelgeving die niet moet worden gescreend, toch kan voorzien in procedures of formaliteiten die noodzakelijk zijn voor de toegang tot of de uitoefening van een dienstenactiviteit. In dat geval moet de regelgeving worden vereenvoudigd, geïnformatiseerd, toegelicht en ter beschikking gesteld van de dienstverrichters via een één-loket (zie infra: hoofdstuk 2. Administratieve vereenvoudiging). Dus indien u oordeelt dat uw procedure tot het toepassingsgebied van dit hoofdstuk behoort, moet u dit ook vermelden in de tabel in § 2.1.5. en het formulier als bijlage 2 van hoofdstuk II invullen.

In de **tweede fase** wordt de regelgeving, zoals opgelijst in de tabel in §2.1.4, aan een grondige screening onderworpen. Hierbij moet elke regelgeving/bepaling afzonderlijk worden geïdentificeerd en moeten voor elke regelgeving/bepaling de verscheidene stappen worden doorlopen. In eerste instantie dient hier nog nagegaan te worden of de betreffende bepaling reeds onder andere EU-instrumenten betreffende dienstenactiviteiten valt.

Als dan vaststaat dat het gaat om een vereiste betreffende de toegang tot/de uitoefening van een dienst die binnen de reikwijdte van de richtlijn valt en het een niet-geharmoniseerde EU-regelgeving betreft, komt de vraag aan de orde of deze vereiste is toegestaan. De richtlijn bevat daartoe een aantal bepalingen die voor de screening zijn opgedeeld in verschillende "*takken*". *Tak 1* bevat een aantal vragen omtrent de verenigbaarheid van de nationale bepalingen met het vrije verkeer van diensten. In de *tweede tak* wordt de vrijheid van vestiging nader onderzocht via de neergelegd in de artikels 14 en 15. In de *derde tak* onderzoeken we de nationale bepalingen omtrent vergunningen op hun verenigbaarheid met de bepalingen in artikel 9. *Tak 4*, tot slot, gaat dieper in vereisten op de multidisciplinaire activiteiten.

1.1. FASE 1: PRE-SCREENING VAN DE REGELGEVING

In de eerste fase van de omzetting van de richtlijn, de pre-screening, dienen de lidstaten hun regelgeving te screenen en een selectie te maken van de voor de inhoudelijke screening relevante documenten. Vraag 1 en 2 omtrent het toepassingsgebied van de richtlijn bieden hiervoor een houvast.

1.1.1. Begrippenkader

DABs

Diensten van algemeen belang (DABs) zijn alle niet-economische activiteiten die door de overheidsinstanties van algemeen belang worden geacht en waarvoor ze een specifieke openbare dienstverplichting laten gelden. Deze verplichtingen zijn bedoeld om de toegang voor iedereen tot een dienst van zekere kwaliteit tegen een betaalbare prijs te waarborgen. (voorbeelden: sociale bescherming, gezondheidszorg, cultuur en onderwijs).

De DABs zijn diensten die zonder economisch karakter worden aangeboden als onderdeel van een typische overheidstaak. Typische overheidstaken zijn volgens de Europese Commissie en het Europese Hof voornamelijk twee soorten activiteiten, namelijk die met een sterk sociaal karakter en die verbonden aan de uitoefening van het overheidsgezag. Alle andere diensten waaraan een algemeen belang kleeft, worden door de Commissie eigenlijk principieel als diensten van algemeen economisch belang beschouwd. Voorbeelden van DABs zijn: welzijnswerk, handhaving van de openbare orde, uitreiking van vergunningen, kwaliteitsbewaking van voedsel, controle van het luchtverkeer, overheidsprerogatieven betreffende het milieu, sociale en culturele aangelegenheden, onderwijs, ziekenhuiszorg, verstrekking van certificaten en documenten door overheidsdiensten, burgerlijke rechtspraak, strafrechtspraak, administratieve rechtspraak, fiscale rechtspraak, etc.

De DABs behoren tot de exclusieve bevoegdheid van de bevoegde nationale en regionale autoriteiten. Deze diensten zijn niet onderworpen aan de basisprincipes van de interne markt en **vallen NIET onder het toepassingsgebied van de richtlijn.**

DAEBs

Diensten van algemeen economisch belang (DAEBs) worden op een markt aangeboden en zijn diensten waarvan een lidstaat oordeelt dat zij vanwege het algemeen belang verricht dienen te worden, zelfs als de markt hierin niet of onvoldoende voorziet. De mogelijkheid voor concurrentie met een private onderneming bestaat. Het zijn diensten van economische aard (marktgerichte diensten) waar ook een aspect van algemeen belang en dus een openbare dienstverplichting aan vastzit. Voorbeelden van DAEBs zijn: bepaalde zorginstellingen en woningcorporaties, ziekenvervoer, vervaardiging in het ziekenhuis van producten die bij de verrichting van medische diensten worden gebruikt, postdiensten, watervoorziening, diensten op het gebied van telecommunicatie en televisie, energie, afvalbeheer, watervoorziening, ... In dergelijke gevallen kan een lidstaat specifieke openbare dienstverplichtingen opleggen aan één of meer of zelfs alle dienstverleners. Daarbij zijn openbare dienstverplichtingen 'verplichtingen die de onderneming, indien zij haar eigen commerciële belang in aanmerking zou nemen, niet of niet in dezelfde mate, noch onder dezelfde voorwaarden op zich zou nemen.' Het begrip diensten van algemeen economisch belang is gebaseerd op artikel 86 lid 2 van het EG-Verdrag en beoogt de bijzondere status van diensten van algemeen economisch belang te beschermen, zonder afbreuk te doen aan het belang om onredelijke belemmeringen voor het vrije verkeer (in dit geval van diensten) weg te nemen.

Ook het Hof van Justitie heeft zich reeds uitgesproken over een dienst als een economische activiteit die gewoonlijk tegen vergoeding geschiedt. Het Hof heeft bepaald dat het wezenlijke kenmerk van de vergoeding hierin bestaat, dat zij de *economische tegenprestatie* voor de betrokken dienst vormt.³ Hiervan is dus met andere woorden geen sprake bij activiteiten die de staat zonder economische tegenprestatie verricht, met name de *diensten van algemeen belang*. Deze diensten vallen dus niet onder de definitie van artikel 50 van het Verdrag en dus ook niet binnen de werkingssfeer van de richtlijn (zie ook considerans 17). De door de burger betaalde bedragen zijn immers geen economische tegenprestatie voor de door de staat verrichte activiteit.⁴ Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat het Hof van Justitie een ruime interpretatie van het begrip 'diensten' hanteert, met name in die zin dat artikel 50 van het Verdrag niet vereist dat de dienst betaald wordt door degene voor wie hij wordt verricht. Voorwaarde is enkel dat er een vergoeding wordt betaald.^{5 6}

Van zodra diensten economische activiteiten omvatten, zijn ze onderworpen aan de regels inzake de vrije mededinging en vallen ze **onder de werkingssfeer van de richtlijn** tenzij het beleidsterrein uitgezonderd is van de bepalingen van de richtlijn.

1.1.2. Toepassingsgebied van de richtlijn

1. Heeft de regelgeving betrekking op de toegang tot of de uitoefening van een economische activiteit die kan worden beschouwd als een dienst?

Nee: de desbetreffende regel valt niet onder de richtlijn => EINDE (vermeld en motiveer dit in de tabel in punt 1.1.5)

Ja: => GA NAAR VRAAG 2

Toelichting: artikel 4 van de richtlijn omschrijft een dienst als 'elke economische activiteit, anders dan in loondienst, die *gewoonlijk tegen vergoeding* geschiedt, zoals bedoeld in artikel 50 van het Verdrag⁷'. De considerans (33 t/m 35) verduidelijkt dit nog verder door te stellen dat de diensten

3 C-109/92, S.M. Wirth / Landeshauptstadt Hannover, 7 december 1993 (zie J. MEEUSEN, Recht van de Europese Unie. Basisjurisprudentie, Antwerpen, Intersentia, 2007).

4 In dit verband dient ook gewezen te worden op de beschikking, de kaderregeling en de richtlijn van de Europese Commissie inzake de diensten van algemeen economisch belang, allen gepubliceerd op 29 november 2005. De bevraging die recent binnen de verschillende beleidsdomeinen werd opgestart zal ook van belang zijn bij het bepalen van de diensten van algemeen economisch belang of van algemeen belang en de diensten die binnen het toepassingsgebied van de richtlijn vallen.

5 C-51/96 en C-191/97, Deliège, 2000; C-157/99, Smits and Peerbooms, 2001.

6 Bij de beantwoording van de vraag of een activiteit kan worden beschouwd als een dienst (namelijk een economische activiteit die gewoonlijk tegen vergoeding geschiedt), dient te worden gekeken naar de achterliggende activiteit. De richtlijn is immers ook van toepassing op de uitoefening van een dienst. Cf. Nederlands voorbeeld omtrent opslagruimte en de mijnbouwwet: een marktpartij is verplicht om voor het opslaan van gassen in de ondergrond een vergunning aan te vragen. Deze opslag kan betrekking hebben op het opslaan van gassen ten behoeve van de winning (opslaggas om de druk in het veld op peil te houden) maar ook op het opslaan van gassen voor commerciële doeleinden (opslaan van aardgas in zoutkoepels en lege gasvelden voor het opvangen van een piekvraag of zelfs het opslaan van CO₂). Het door de Staat geven van een vergunning om ondergronds gassen op te slaan is zelf geen dienst (het element van de vergoeding ontbreekt). Ook het opslaan van gassen voor winning is geen zelfstandige commerciële activiteit. Dit is anders voor de andere bovengenoemde opslagactiviteiten. Deze dienstverleners kunnen in hun dienstuitoefening worden gehinderd door deze vergunningsvereiste. Het is dus van groot belang om goed te achterhalen op welke economische activiteiten een vergunning betrekking heeft en daar kan een toetsing aan artikel 9 van de richtlijn toe bijdragen.

7 Artikel 50 van het Verdrag: 'In de zin van dit Verdrag worden als diensten beschouwd de dienstverrichtingen welke gewoonlijk tegen vergoeding geschieden, voor zover de bepalingen betreffende

waarop de richtlijn betrekking heeft zeer divers en bovendien voortdurend aan verandering onderhevig zijn. Voor voorbeelden verwijzen we naar de considerans bij de richtlijn.

Wie biedt wat aan wie aan en tegen welke soort vergoeding?

Bij twijfel: ALTIJD screenen.⁸

Let op: Nationale regels die het vrije verkeer van goederen kunnen belemmeren, kunnen eveneens het vrije verkeer van diensten belemmeren en onder het regime van het vrije verkeer van diensten vallen.⁹ Om te bepalen onder welke vrijheid deze regels vallen (en of deze regels moeten worden gescreend) wordt verwezen naar de door het Hof van Justitie gehanteerde *zwaartepunt-methode*.¹⁰ In situaties die zowel het verrichten van diensten als het leveren van goederen omvatten, zoekt het Hof dan naar het zogeheten zwaartepunt van de economische activiteit. Ligt het zwaartepunt bij de dienstverlening en is het vrije verkeer van goederen hieraan ondergeschikt, dan dient een zaak uitsluitend te worden onderzocht vanuit het oogpunt van het vrije verkeer van diensten. Omgekeerd, als het zwaartepunt bij het vrije verkeer van goederen ligt, behoeft de regelgeving die daarop toeziet niet gescreend te worden. Is er geen zwaartepunt aan te wijzen en blijkt uit de omstandigheden van de zaak dat één van de vrijheden niet volledig ondergeschikt is aan de andere, kan het voorkomen dat het Hof gelijktijdig aan (de uitzonderingsgronden van) de twee vrijheden toetst.¹¹

2. Valt de regelgeving onder het toepassingsgebied van de richtlijn: meer specifiek, betreft het een bepaling die is uitgezonderd op basis van artikel 2?

Ja: de desbetreffende regelgeving valt niet onder de screeningsverplichting van de dienstenrichtlijn => EINDE (vermeld en motiveer dit in de tabel in punt 1.1.5)

Nee: de desbetreffende regelgeving valt wel onder de screeningsverplichting van de dienstenrichtlijn => GRONDIGE SCREENING (FASE 2)

Toelichting: De beleidsterreinen en diensten zijn uitgesloten op basis van artikel 1 en artikel 2, lid 2 en lid 3 van de richtlijn.

- Artikel 1:

---

het vrije verkeer van goederen, kapitaal en personen op deze dienstverrichtingen niet van toepassing zijn. De diensten omvatten met name werkzaamheden: a) van industriële aard, b) van commerciële aard, c) van het ambacht, d) van de vrije beroepen. Onverminderd de bepalingen van het hoofdstuk betreffende het recht van vestiging, kan degene die de diensten verricht, daartoe zijn werkzaamheden tijdelijk uitoefenen in het land waar de dienst wordt verricht, onder dezelfde voorwaarden als die welke dat land aan zijn eigen onderdanen oplegt.⁷

⁸ Indien om welke reden dan ook twijfel ontstaat omtrent de vraag of een regelgeving al dan niet dient te worden gescreend, is het in deze eerste fase van de screening noodzakelijk de regelgeving toe te voegen aan het overzicht van regelgevingen, artikelen en activiteiten die onder de screening vallen. Bij de nadere inhoudelijke beoordeling in de tweede fase kan vervolgens blijken dat de regelgeving alsnog aan de screeningsverplichting onttrokken is. Indien echter tot een te beperkte selectie wordt gekomen, bestaat de kans dat niet aan de screeningsverplichtingen uit de richtlijn wordt voldaan en de operatie (gedeeltelijk) zal moeten worden herhaald.

⁹ Zie bijvoorbeeld zaak C-390/99, *Canal Satellite Digital*; C-36/02, *Omega Spielhallen*.

¹⁰ Zoals in C-275/92, *Her Majesty's Customs and Excise/G. Schindler en J. Schindler*, 24 maart 1994.

¹¹ Zie bijvoorbeeld zaak C-390/99, *Canal Satellite Digital*.

§2. De richtlijn heeft geen betrekking op de liberalisering van diensten van algemeen economisch belang (DAEBs) die voorbehouden zijn aan openbare of particuliere entiteiten, noch op de privatisering van publieke entiteiten;

§3, lid 1. De richtlijn heeft geen betrekking op de afschaffing van dienstverrichtende monopolies en staatssteun;

§3 lid 2. De richtlijn doet geen afbreuk aan de vrijheid van lidstaten om DAEBs te definiëren, te organiseren en te financieren;

§4. De richtlijn doet geen afbreuk aan maatregelen tot bescherming of promotie van culturele of linguïstische diversiteit of mediapluriformiteit;

§5. De regels van het strafrecht van de lidstaten worden niet door de richtlijn aangetast;

§6. De regels van het arbeidsrecht van de lidstaten worden niet door de richtlijn aangetast en evenmin de socialezekerheidswetgeving;

§7. De richtlijn tast de uitoefening van fundamentele rechten niet aan, met inbegrip van het recht om collectief te onderhandelen, cao's te sluiten en te handhaven en stakingen te ondernemen.

- Artikel 2 §2:

Deze richtlijn is niet van toepassing op de volgende activiteiten:

a) niet-economische diensten van algemeen belang (DABs);

b) financiële diensten (bankdiensten, kredietdiensten, verzekeringsdiensten, pensioen- en bedrijfspensioendiensten, investerings- en uitbetalingsdiensten);

c) elektronische communicatiediensten en –netwerken en bijbehorende faciliteiten en diensten;

d) vervoersdiensten, inclusief havendiensten;

e) diensten van uitzendbedrijven;

f) diensten van de gezondheidszorg: de uitsluiting van de werkingssfeer van deze richtlijn van de gezondheidszorg dient te omvatten: medische en farmaceutische diensten die mensen werkzaam in de gezondheidszorg aan patiënten verstrekken om hun gezondheid te beoordelen, te handhaven of te verbeteren, als deze activiteiten betrekking hebben op een gereguleerd beroep in de gezondheidszorg in de lidstaten waar de diensten worden verricht;

g) audiovisuele diensten, ongeacht hun wijze van productie, distributie en doorgifte, inclusief radio-omroep en bioscoop;

h) gokactiviteiten/kansspelen;

i) activiteiten in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag;

j) sociale diensten (sociale huisvesting, kinderopvang, ondersteuning van gezinnen en personen in nood);

k) particuliere beveiligingsdiensten;

l) diensten van notarissen en deurwaarders.

- Artikel 2 §3: belastingen

1.1.3. Selectie van de voor grondige screening relevante regelgeving

Het antwoord op de eerste twee vragen resulteert in een *positieve* en een *negatieve* lijst:

Positieve lijst: regelgeving die is geselecteerd voor de volgende fase van de screening;

Negatieve lijst: regelgeving die niet verder onderzocht moet worden in het kader van de richtlijn.

Let op: in geval van twijfel dient er **altijd** gescreend te worden.

1.1.4. Opsomming van de individueel te screenen regelgeving (positieve lijst)

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....
7. ....
8. ....
9. ....
10. ....
11. ....
12. ....
13. ....
14. ....
15. ....
16. ....
17. ....
18. ....

19. ....
20. ....
21. ....
22. ....
23. ....
24. ....
25. ....
26. ....
27. ....
28. ....
29. ....
30. ....
31. ....
32. ....
33. ....
34. ....
35. ....
....

1.1.5. Opsomming van de regelgeving die niet gescreend moet worden (negatieve lijst)

1. ...
Motivering: - Voorziet deze regelgeving in formaliteiten die vallen onder het toepassingsgebied van hoofdstuk II (administratieve vereenvoudiging)? Nee – Ja (indien ja, gelieve het formulier als bijlage 2 van hoofdstuk II in te vullen)
2. ...
Motivering: - Voorziet deze regelgeving in formaliteiten die vallen onder het toepassingsgebied van

hoofdstuk II (administratieve vereenvoudiging)?

Nee – Ja (indien ja, gelieve het formulier als bijlage 2 van hoofdstuk II in te vullen)

3 ...

1.2. FASE 2: INDIVIDUELE SCREENING

1.2.1. Inleiding

Het doel van de tweede fase van de screening, die betrekking heeft op de op basis van de pre-screening opgestelde positieve lijst, is tweeledig:

1. de eerste fase verder voltooien door te onderzoeken welke bepalingen alsnog buiten de richtlijn vallen (onder andere vanwege andere richtlijnen (artikel 3), uitzonderingen, etc.);
2. via de inhoudelijke screening van elke opgelijste regelgeving identificeren welke individuele bepalingen in strijd zijn met de bepalingen van de richtlijn.

Vraag 3 en volgende vragen vormen een beoordelingskader voor de impact van de richtlijn.

1.2.2. Identificatie

Voor alle positieve regelgeving dient een aparte grondige screening gedaan te worden aan de hand van het vademecum, eventueel op basis van de onderstaande gegevens.

Identificatiegegevens	
<i>Overheid/departement</i>	
<i>Regelgeving</i>	
<i>Individuele bepaling</i>	
<i>Datum van screening</i>	
<i>Resultaat</i>	

1.2.3. Begrippenkader

Non-discriminatoire

Eén van de kernbeginselen van het gemeenschapsrecht, dat ook in de richtlijn op verschillende plaatsen terugkomt, is het non-discriminatiebeginsel. In de artikels 9, 15 en 16 van de richtlijn wordt naar dit beginsel verwezen. Uit die artikels kan worden afgeleid dat *de opgelegde eisen geen direct of indirect onderscheid mogen maken naar nationaliteit of, voor vennootschappen, de plaats van de statutaire zetel*. Dit betekent dat niet alleen discriminatie op grond van nationaliteit verboden is, maar ook elke vorm van indirecte discriminatie die in de praktijk tot dezelfde resultaten kan leiden als een directe vorm van discriminatie. De toegang tot of de uitoefening van een dienstenactiviteit in een lidstaat, als hoofd- of nevenactiviteit, mag niet afhankelijk worden gemaakt van de plaats van vestiging, de feitelijke of juridische verblijfplaats of de plaats waar de dienstenactiviteit voornamelijk wordt uitgeoefend. Ook mogen geen beperkingen worden opgelegd aan de vertegenwoordigings- of procesbevoegdheid van vennootschappen die zijn opgericht in overeenstemming met de wetgeving van een andere lidstaat, waar zij hun hoofdvestiging hebben.¹²

---

¹² Considerans 65.

Noodzakelijk

In de zin van artikel 16 van de richtlijn is de definitie van dit begrip beperkend. Het staat slechts vier gronden toe waarmee de noodzakelijkheid kan worden onderbouwd:

1. openbare orde¹³;
2. openbare veiligheid;
3. milieubescherming;
4. volksgezondheid.

In de artikels 9 & 15 van de richtlijn wordt een ruimere interpretatie gehanteerd, met name de dwingende reden van algemeen belang, een begrip dat door het Hof van Justitie is ontwikkeld om duidelijk te maken ten behoeve van welke belangen een lidstaat een inbreuk kan maken op de beginselen van de vrijheid van vestiging en het vrije verkeer van diensten, mits deze inbreuken noodzakelijk, proportioneel en non-discriminatoir zijn.¹⁴

Evenredig

Ook het begrip evenredig wordt op twee verschillende manieren geïnterpreteerd in de richtlijn.

In de zin van de artikels 15 & 16 van de richtlijn: in deze artikels heeft het begrip een beperkte uitwerking, namelijk om te motiveren dat een maatregel evenredig is, moet worden aangetoond dat

- de gekozen maatregel überhaupt geschikt is om het beoogde doel te bereiken;
- er geen realistisch alternatief is voor de maatregel die het desbetreffende belang even goed beschermt en minder beperkend werkt voor de dienstverlener;
- het desbetreffende belang en de daarop gerichte maatregel in verhouding staan tot de inbreuk die het met zich meebrengt ten aanzien van de vrijheid van vestiging.

In de zin van artikel 9 van de richtlijn: artikel 9 geeft een verdere invulling van het begrip “evenredig”. In lid 1, sub c wordt immers gesteld dat een controle achteraf in principe voldoende moet zijn om het beoogde doel te waarborgen. Het eisen van een vergunning is dus per definitie disproportioneel. Het is dus nodig om expliciet te motiveren waarom het doel niet met andere, minder beperkende maatregelen kan worden bereikt en waarom controle achteraf te laat zou komen om werkelijk doeltreffend te zijn.

‘Bewijsmethode’

Om het noodzakelijke en evenredige karakter van de nationale regelgeving te bewijzen, is het wenselijk gebruik te maken van de RIA-methodiek¹⁵ (Regulatory Impact Assessment) die reeds binnen de Vlaamse overheid van toepassing is. Bovendien zou de Commissie deze RIA-methodiek moeten voorstaan, aangezien zij van een soortgelijke methodiek voor de impactbeoordeling gebruik maakt, met name de “Impact Assessment”.

---

¹³ Voor een nadere omschrijving van het begrip “openbare orde”, wordt verwezen naar considerans 41.

¹⁴ Voor een nadere omschrijving van het begrip “dwingende reden van algemeen belang” wordt verwezen naar artikel 4 van de richtlijn en considerans 40.

¹⁵ De RIA-handleiding kan worden geraadpleegd op www.wetsmatiging.be.

De RIA beoogt de beantwoording van een evaluatielijst met opeenvolgend te behandelen aandachtspunten:

- Aanleiding – wat is het (maatschappelijk) probleem?
- Doel – wat zijn de beoogde resultaten om dit probleem te verhelpen?
- Opties – welke beleidsinstrumenten (dwingende regelgeving en de alternatieven ervoor) worden overwogen om dit probleem te verhelpen?
- Resultaten – wat zijn de gevolgen voor elk van de opties?
- Uitwerking, Uitvoering, Handhaving en Evaluatie – hoe wordt het gekozen beleidsinstrument concreet uitgewerkt, uitgevoerd, gehandhaafd en op termijn geëvalueerd?
- Consultatie – welke belanghebbenden werden geraadpleegd, wat waren hun bemerkingen en in welke mate werd hier rekening mee gehouden?

In essentie wordt de *noodzakelijkheid* van de regelgeving in de RIA beschreven bij de behandeling van “aanleiding” en “doel”. Met andere woorden, waarom was het noodzakelijk om een regelgeving te ontwikkelen (op basis van de probleemstelling en van de beoogde resultaten)? Meer concreet dient te worden aangetoond dat het probleem voldoende ernstig is en dat de beoogde beleidsmaatregel/regelgeving (of het beoogde beleidseffect) duidelijk verband houdt met deze maatschappelijke problemen.

De *evenredigheid* komt dan weer aan bod in de hoofdstukken “opties” en “resultaten”. Op basis van deze kosten/baten-analyse van de verschillende opties kan immers onderzocht worden of en in welke mate het gekozen beleidsinstrument evenredig is, met andere woorden of de baten in verhouding staan tot de kosten. Ook belangrijk bij de behandeling van de evenredigheid is de Tafel van Elf¹⁶, met name de vijf factoren van spontane naleving van de regelgeving en de zes factoren die een belangrijke rol spelen bij de handhaving ervan.

Hierbij dient men concreet te onderzoeken wat de daadwerkelijke impact is van de vergunningstelsels (artikel 9) en van de inhoudelijke vereisten van de wetgeving (artikels 15 en 16) op het vrije verkeer van diensten over de Europese landsgrenzen heen (het vrij aanbieden van diensten, vrije vestiging van dienstverrichters). Hierbij zijn onder meer de volgende effecten belangrijk, met name op:

- de economische draagkracht van een dienstverlener (of de vraag in hoeverre het betrokken bedrijf de kosten die uit regelgeving voortvloeien, kan opvangen of het omzetverlies kan dragen doordat bepaalde diensten niet langer verkocht kunnen worden. Hiertoe berekenen we het weerstandsvermogen op basis van 2 indicatoren: rendement en solvabiliteit. Hoe hoger deze indicatoren, hoe meer weerstand of opvangvermogen er is bij kostenstijgingen);
- het internationale concurrentievermogen van een dienstverlener (of de vraag uit welke landen de dienstverlener de grootste concurrentie krijgt en welke kostenstructuur (onder meer als gevolg van regelgeving) er op deze concurrenten weegt;
- de werking van de dienstenmarkt (of de vraag of en in welke mate er een gelijke mededinging binnen de dienstenmarkt geldt – bijvoorbeeld specifieke voor- en nadelen voor de kleine of grote bedrijven).

---

¹⁶ Handleiding RIA, pagina 35

Om deze effecten te onderzoeken, is het wel noodzakelijk op voorhand over de volgende basiselementen te beschikken:

- de omvang en de belangrijkste eigenschappen van de dienstensector in België en in de belangrijkste concurrerende landen;
- de kosten voor de naleving van regelgeving voor de dienstverlener (deze kosten zijn uitgesplitst in verschillende kostencategorieën, zoals belastingen, retributies en heffingen, kapitaallasten, personeelskosten, operationele kosten, overheadkosten, kosten voor grondstoffen en energie, dervingskosten, huisvestingskosten, ...).

Uiteindelijk moet kunnen worden aangetoond dat:

- het maatschappelijke probleem of risico voor volksgezondheid, leefmilieu en dergelijke al dan niet ernstig genoeg is (vanwege de noodzakelijkheidstoets);
- de baten van de inhoudelijke vereisten of van het vergunningstelsel al dan niet in een verhouding staan tot of evenredig zijn met de hinder die zij veroorzaken voor het vrije dienstenverkeer (vanwege het evenredigheidsbeginsel).

1.2.4. Toepassingsgebied

3. Betreft het een regeling die is uitgezonderd op basis van artikel 3?

Ja: de desbetreffende regelgeving valt niet onder de screeningsverplichting van de dienstenrichtlijn => EINDE. Motiveer evenwel uw antwoord!

Nee: de desbetreffende regelgeving valt wel onder de screeningsverplichting van de dienstenrichtlijn => GA NAAR VRAAG 4

Toelichting: De richtlijn heeft een aanvullend karakter ten aanzien van de reeds bestaande richtlijnen en verordeningen op het vlak van dienstenactiviteiten. Immers, indien de bepalingen van deze richtlijn strijdig zijn met een bepaling van een andere communautaire regelgeving die betrekking heeft op specifieke aspecten van de toegang tot of de uitoefening van een dienstenactiviteit in specifieke sectoren of voor specifieke beroepen, dan heeft de bepaling van die andere communautaire regelgeving voorrang en is ze van toepassing op die specifieke sectoren of beroepen. De reeds bestaande richtlijnen en verordeningen terzake zijn:

a. richtlijn 96/71/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 1996 betreffende de terbeschikkingstelling van werknemers met het oog op het verrichten van diensten,

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31996L0071:NL:HTML;>

b. verordening (EEG) nr. 1408/71 van de Raad van 14 juni 1971 betreffende de toepassing van de sociale zekerheidsregelingen op loontrekkenden en hun gezinnen, die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen,

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31971R1408:NL:HTML;>

c. richtlijn 89/552/EG van de Raad van 3 oktober 1989 betreffende de coördinatie van bepaalde wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in de lidstaten inzake de uitoefening van televisieomroepactiviteiten,

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31989L0552:NL:HTML;>

d. richtlijn 2005/36/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 september 2005 betreffende de erkenning van beroepskwalificaties,

[http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/nl/oj/2005/l_255/l_25520050930nl00220142.pdf.](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/nl/oj/2005/l_255/l_25520050930nl00220142.pdf)

Daarnaast bepaalt lid 2 van artikel 3 van de richtlijn dat de richtlijn geen betrekking heeft op de regels van het internationaal privaatrecht en in het bijzonder de regels betreffende de vaststelling van het op contractuele en niet-contractuele verbintenissen van toepassing zijnde recht.

Let op: Wanneer de nationale implementatiewetgeving meer eisen stelt dan die van de richtlijn, kunnen deze extra eisen niet worden uitgezonderd op basis van artikel 3. Deze extra eisen moeten dus **WEL** worden getoetst aan de dienstenrichtlijn. Ook in geval van minimumharmonisatie, waarbij de extra nationale eisen naar eigen inzicht van de lidstaat kunnen worden ingevuld, zijn die extra eisen wel aan de screeningsverplichtingen van de dienstenrichtlijn onderworpen. Nationale eisen die niet zijn geharmoniseerd, dienen dus in het kader van de screening te worden getoetst op hun verenigbaarheid met de vrijheid van vestiging en het vrije verkeer van diensten. Dit betekent dan ook dat de basis voor de harmonisatie van belang is. Immers, artikel 95 van het EG-Verdrag spreekt van een volledige harmonisatie, terwijl artikel 176 van het EG-Verdrag een minimumharmonisatie beoogt.

1.2.5. Tak 1: Vrij verkeer van diensten (artikel)

Toelichting: De richtlijn legt in artikel 16 voor de lidstaten de verplichting op om het recht van de dienstverlener te respecteren om in een andere lidstaat diensten te verrichten. Lidstaten kunnen alleen vereisten invoeren inzake de toegang tot en de uitoefening van een dienstenactiviteit tegen buitenlandse dienstverrichters indien die *non-discriminatoir, evenredig* en *noodzakelijk* zijn en gerechtvaardigd zijn op basis van 'redenen van openbare orde, openbare veiligheid, milieubescherming en volksgezondheid' (artikel 16, lid 1 en lid 3). Artikel 16, lid 2 bevat een limitatieve lijst met in beginsel verboden vereisten. Artikel 16, lid 3 kan echter ingeroepen worden om deze eisen te rechtvaardigen.

De analyse van het vrije verkeer van diensten begint bij artikel 17. Immers, wanneer de bepaling onder één van de uitzonderingen van artikel 17 valt, moet men de bepaling niet verder toetsen aan artikel 16. MAAR het is dan wel nog nodig om de bepaling te toetsen aan de artikels 14, 15, 9 en 25 (oftewel vragen 8 tot 17).

4. Heeft de regelgeving betrekking op een sector/wetgeving die is uitgezonderd van de richtlijn (artikel 16) op basis van artikel 17?

Ja: de bepaling valt niet onder de werkingssfeer van artikel 16 MAAR kan een risico opleveren ten aanzien van andere artikels van de richtlijn => GA VERDER NAAR VRAAG 8

Nee: artikel 16 is van toepassing => GA NAAR VRAAG 5.

Toelichting:

Uitzonderingen in artikel 17 van de richtlijn:

§1 DAEBs: post, elektriciteit, diensten in de gasector, watervoorziening en –distributie, afvalwaterdiensten en afvalverwerking;

§2 richtlijn 96/71/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 1996 betreffende de terbeschikkingstelling van werknemers met het oog op het verrichten van diensten (cf. vraag 3);

§3 aangelegenheden die vallen onder richtlijn 95/46/EG van het Europees Parlement en de Raad van 24 oktober 1995 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens;

§4 aangelegenheden die vallen onder richtlijn 77/249/EEG van de Raad van 22 maart 1977 tot vergemakkelijking van de daadwerkelijke uitoefening door advocaten van het vrij verrichten van diensten;

§5 de gerechtelijke inning van schuldvorderingen;

§6 aangelegenheden die vallen onder titel II van richtlijn 2005/36/EG, alsmede eisen in de lidstaat waar de dienst wordt verricht, die een activiteit voorbehouden aan een bepaald beroep (cf. vraag 3);

§7 aangelegenheden die vallen onder verordening (EEG) nr. 1408/71 (cf. vraag 3);

§8 voor wat betreft administratieve formaliteiten inzake het vrije verkeer van personen en hun verblijfplaats, aangelegenheden die vallen onder de bepalingen van richtlijn 2004/38/EG waarin de administratieve formaliteiten van de bevoegde instanties van de lidstaat waar de dienst wordt verricht waaraan de begunstigden moeten voldoen, zijn vastgesteld;

§9 voor wat betreft onderdanen van derde landen die zich in het kader van een dienstverrichting naar een andere lidstaat begeven, de mogelijkheid voor lidstaten van onderdanen van derde landen op wie de regeling inzake wederzijdse erkenning van artikel 21 van de Overeenkomst tot uitvoering van het op 14 juni 1985 te Schengen gesloten akkoord betreffende de geleidelijke afschaffing van de controles aan de gemeenschappelijke grenzen niet van toepassing is, te verplichten in het bezit te zijn van een visum of een verblijfsvergunning, of de mogelijkheid onderdanen van derde landen te verplichten zich bij of na hun binnenkomst in de lidstaat waar de dienst wordt verricht, te melden bij de bevoegde instanties;

§10 met betrekking tot de overbrenging van afvalstoffen, aangelegenheden die vallen onder verordening (EEG) nr. 259/93 van de Raad van 1 februari 1993 betreffende toezicht en controle op de overbrenging van afvalstoffen binnen, naar en uit de Europese Gemeenschap;

§11 auteursrechten, naburige rechten en rechten bedoeld in richtlijn 87/54/EEG van de Raad van 16 december 1986 betreffende de rechtsbescherming van topografieën van halfgeleiderproducten en richtlijn 96/9/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 1996 betreffende de rechtsbescherming van databanken en industriële-eigendomsrechten;

§12 handelingen waarvoor de wet de tussenkomst van een notaris voorschrijft;

§13 aangelegenheden die vallen onder richtlijn 2006/43/EG van het Europees Parlement en de Raad van 17 mei 2006 betreffende de wettelijke accountantscontrole van jaarrekeningen en geconsolideerde jaarrekeningen van de Raad;

§14 de inschrijving van voertuigen die in een andere lidstaat zijn geleased;

§15 bepalingen betreffende contractuele en niet-contractuele verbintenissen, met inbegrip van de vorm van overeenkomsten, bepaald volgens de regels van het internationaal privaatrecht.

Indien de betreffende bepaling niet onder een uitzondering van artikel 17 valt, dient deze bepaling verder getoetst te worden aan artikel 16 (vraag 5).

5. Valt de betreffende bepaling of eis onder één van de verboden eisen, zoals vermeld in artikel 16, lid 2 van de richtlijn?

Nee: Vervolg de screening => GA NAAR VRAAG 7

Ja: maak een onderscheid tussen de verboden eisen

Sub b => GA NAAR VRAAG 5a

Sub f => GA NAAR VRAAG 5b

Andere gevallen => GA NAAR VRAAG 6

Toelichting: Het gaat in artikel 16, lid 2 van de richtlijn om een lijst met verboden vereisten die slechts in zeer uitzonderlijke gevallen toelaatbaar zijn, met name wanneer zij gerechtvaardigd zijn op grond van artikel 16, lid 1 jo. 3 van de richtlijn (ten aanzien van de toelaatbaarheid en de rechtvaardigingsgronden die hiervoor ingeroepen dienen te worden, zie vraag 6 & 7).

- Artikel 16, lid 2 van de richtlijn:

a) een verplichting voor de dienstverrichter een vestiging op hun grondgebied te hebben;

b) een verplichting voor de dienstverrichter bij hun bevoegde instanties een vergunning te verkrijgen of zich in te schrijven in een register of bij een beroepsorde of -vereniging op hun grondgebied, behalve wanneer deze richtlijn of een ander communautair instrument daarin voorziet (cf. vraag 5a);

c) een verbod voor de dienstverrichter op hun grondgebied een bepaalde vorm of soort infrastructuur, met inbegrip van een kantoor of kabinet, op te zetten om de betrokken diensten te verrichten;

d) de toepassing van een specifieke contractuele regeling tussen de dienstverrichter en de afnemer die het verrichten van diensten door zelfstandigen verhindert of beperkt;

e) een verplichting voor de dienstverrichter om specifiek voor de uitoefening van een dienstenactiviteit een door hun bevoegde instanties afgegeven identiteitsdocument te bezitten;

f) eisen, andere dan die welke noodzakelijk zijn voor de gezondheid en veiligheid op het werk, die betrekking hebben op het gebruik van uitrusting en materiaal die een integrerend deel van de dienstverrichting vormen (cf. vraag 5b);

g) beperkingen van het vrij verrichten van diensten zoals bedoeld in artikel 19:

- **Artikel 19:** verboden beperkingen voor afnemers:

een verplichting voor afnemers om bij hun bevoegde instanties een vergunning aan te vragen of een verklaring af te leggen;

discriminerende beperkingen op het verkrijgen van financiële bijstand vanwege het feit dat de dienstverrichter in een andere lidstaat is gevestigd of vanwege de plaats waar de dienst wordt verricht.

5a. Wordt in deze vergunning of omschrijving voorzien door de richtlijn of door een ander communautair instrument?

Ja: motiveer om welk communautair instrument het gaat =>EINDE

Nee: vervolg de screening => GA NAAR VRAAG 6

Toelichting: De desbetreffende vergunning of inschrijving wordt voorgeschreven door een communautair instrument dat de lidstaat expliciet machtigt een vergunning of inschrijving te eisen. In dat geval valt de vergunningseis of inschrijvingseis niet onder de toepassing van artikel 16, op basis van artikel 3 van de richtlijn.

Voor een omschrijving van het begrip vergunningstelsel verwijzen we naar artikel 4 van de richtlijn en de bespreking in punt 1.2.7.

5b. Zijn de eisen aangaande het gebruik van uitrusting en materiaal noodzakelijk voor de gezondheid en veiligheid op het werk?

Ja: motiveer waarom de eisen van belang zijn voor de gezondheid en veiligheid op het werk => GA VERDER NAAR VRAAG 7

Nee: vervolg de screening => GA VERDER NAAR VRAAG 6

Toelichting: De considerans bij artikel 16, lid 2, sub f stelt dat ervoor gezorgd moet worden dat dienstverrichters die naar een andere lidstaat reizen om er een dienst te verrichten de uitrusting die zij daarbij nodig hebben, kunnen meenemen. Meer bepaald moeten situaties worden voorkomen waarin de dienst bij gebrek aan uitrusting niet kan worden verricht of de dienstverrichters extra onkosten hebben, bijvoorbeeld omdat zij een andere dan hun gebruikelijke uitrusting moeten huren of kopen of hun gebruikelijke werkwijze ingrijpend moeten aanpassen. Fysieke voorwerpen die door de dienstverrichter aan de klant worden geleverd of die als gevolg van de dienstenactiviteit deel worden van een fysiek voorwerp, zoals bouwmaterialen of reserveonderdelen, of die worden verbruikt of ter plaatse tijdens dienstverrichtingen worden achtergelaten, zoals brandstoffen, explosieven, vuurwerk, bestrijdingsmiddelen, vergif of geneesmiddelen, vallen niet onder het begrip uitrusting.

6. Is er sprake van een dermate zwaarwegende regel of uitzonderlijke situatie, dat er een uitzondering moet worden gemaakt op het verbod van artikel 16, lid 2?

Ja: motiveer => GA NAAR VRAAG 8

Nee: motiveer => GA NAAR VRAAG 8

Toelichting: Zoals de toelichting bij vraag 5 aangeeft, bevat de lijst in artikel 16, lid 2 van de richtlijn verboden eisen die slechts in zeer uitzonderlijke gevallen zijn toegestaan, namelijk wanneer ze gerechtvaardigd zijn op grond van artikel 16, lid 1 jo. 3.

7. Is de vereiste in de zin van artikel 16, lid 1 van de richtlijn:

7a - non-discriminatoire?

Ja: vervolg de screening => GA NAAR VRAAG 7b

Nee: vervolg de screening => GA NAAR VRAAG 7b

7b - noodzakelijk?

Ja: vervolg de screening => GA NAAR VRAAG 7c

Nee: vervolg de screening => GA NAAR VRAAG 7c

7c - evenredig?

Ja: vervolg de screening => GA NAAR VRAAG 8

Nee: vervolg de screening => GA NAAR VRAAG 8

Toelichting: Indien de desbetreffende nationale bepaling geen enkele van de verboden vereisten van artikel 16, lid 2 bevat, dient u te toetsen of de nationale bepaling voldoet aan de eisen van artikel 16, lid 1 jo. lid 3. Dit houdt in dat de nationale bepaling aan de volgende beginselen moet voldoen:

- non-discriminatoire: de eisen maken geen direct of indirect onderscheid naar nationaliteit of, voor rechtspersonen, de lidstaat waar zij gevestigd zijn (vraag 7a);
- noodzakelijk: de eisen zijn gerechtvaardigd om redenen van openbare orde, openbare veiligheid, volksgezondheid of bescherming van het milieu (vraag 7b);

Artikel 16, lid 1 jo. lid 3 van de richtlijn staat slechts vier gronden toe waarmee de noodzakelijkheid kan worden onderbouwd, namelijk openbare orde, openbare veiligheid, milieubescherming en volksgezondheid. Op andere gronden kan men zich niet beroepen in het kader van artikel 16. De uitzonderingsgrond 'openbare orde' omvat de bescherming tegen een duidelijke en ernstige inbreuk op een fundamenteel maatschappelijk belang, in het bijzonder kwesties met betrekking tot de menselijke waardigheid, de bescherming van minderjarigen en kwetsbare volwassenen en dierenwelzijn.

- evenredig: de eisen zijn aangepast aan het bereiken van het beoogde doel en gaan niet verder dan wat nodig is om dat doel te bereiken (vraag 7c).

Artikel 16, lid 1 van de richtlijn bepaalt dat het vereiste alleen toelaatbaar is indien het geschikt is om het nagestreefde doel te bereiken en niet verder gaat dan wat nodig is om dat doel te bereiken. Indien de desbetreffende bepaling valt onder één van de verboden eisen van artikel 16, lid 2 dan geldt een zwaardere motiveringsplicht.

In het derde lid van artikel 16 wordt expliciet duidelijk gemaakt dat de lidstaat door artikel 16 niet belemmerd wordt in de mogelijkheden om, conform het gemeenschapsrecht, zijn voorschriften inzake arbeidsvoorwaarden toe te passen, waaronder die welke zijn neergelegd in collectieve arbeidsovereenkomsten. Lidstaten kunnen dus alleen eisen opleggen aan buitenlandse dienstverrichters indien ze non-discriminatoire, evenredig en noodzakelijk zijn op basis van redenen van openbare orde, openbare veiligheid, milieubescherming en volksgezondheid (artikel 16, leden 1 en 3). Dit is zoals reeds eerder aangegeven een limitatieve lijst, anders dan in artikel

15 bijvoorbeeld. Indien een lidstaat een rechtvaardigingsgrond uit lid 3 wil invoeren, moet hij evenwel een verzwaarde motivering geven.

Maak hierbij gebruik van de bewijsmethode zoals beschreven in punt 1.2.3.

1.2.6. Tak 2: Vrijheid van vestiging

1.2.6.1. Verboden vereisten aangaande de vestiging (artikel 14)

8. Bevat de bepaling één van de verboden eisen van artikel 14?

Ja: de bepaling moet worden gewijzigd => EINDE

Nee: vervolg de screening => GA NAAR VRAAG 9

Toelichting: Indien in de desbetreffende nationale bepaling eisen voorkomen die zijn opgenomen in artikel 14 van de richtlijn, dient de wet of regeling meteen op dit punt te worden aangepast of ingetrokken. Deze eisen zijn namelijk op grond van de jurisprudentie van het Hof van Justitie reeds verboden verklaard en in strijd met het gemeenschapsrecht. Er zijn geen uitzonderingen en de eisen kunnen op geen enkele wijze worden gerechtvaardigd. De lijst van artikel 14 van de richtlijn is limitatief.

Verboden eisen:

§1 discriminerende eisen die direct of indirect verband houden met de nationaliteit of, voor ondernemingen, met de plaats van de statutaire zetel, waaronder met name:

- a) nationaliteitseisen voor de dienstverrichter, zijn personeel, de aandeelhouders of de leden van het toezichthoudend of het bestuursorgaan van de dienstverrichter;
- b) de eis dat de dienstverrichter, zijn personeel, de aandeelhouders of de leden van het toezichthoudend of het bestuursorgaan hun verblijfplaats hebben op hun grondgebied;

§2 een verbod op het hebben van een vestiging in meer dan één lidstaat of op inschrijving in registers of bij beroepsorden of -verenigingen in meer dan één lidstaat;

§3 beperkingen van de vrijheid van de dienstverrichter om tussen een hoofd- of een nevenvestiging te kiezen, met name de verplichting dat de hoofdvestiging van de dienstverrichter zich op hun grondgebied moet bevinden, of beperkingen van de vrijheid om voor vestiging als agentschap, bijkantoor of dochteronderneming te kiezen;

§4 wederkerigheidsvoorwaarden ten aanzien van de lidstaat waar de dienstverrichter al een vestiging heeft, behalve in het geval dat dergelijke voorwaarden in een communautair instrument op energiegebied zijn vastgelegd;

§5 de toepassing per geval van economische criteria, waarbij de verlening van de vergunning afhankelijk wordt gesteld van het bewijs dat er een economische behoefte of markt vraag bestaat, van een beoordeling van de mogelijke of actuele economische gevolgen van de activiteit of van een beoordeling van de geschiktheid van de activiteit in relatie tot de door de bevoegde instantie vastgestelde doelen van economische planning; dit verbod heeft geen betrekking op planningseisen waarmee geen economische doelen worden nagestreefd, maar die voortkomen uit dwingende redenen van algemeen belang;

§6 de directe of indirecte betrokkenheid van concurrerende marktdeelnemers, ook binnen raadgevende organen, bij de verlening van vergunningen of bij andere besluiten van de bevoegde instanties, met uitzondering van beroepsorden en van beroepsverenigingen of andere organisaties die in de hoedanigheid van bevoegde instantie optreden; dit verbod heeft geen betrekking op de raadpleging van organisaties zoals kamers van koophandel of sociale partners over andere aangelegenheden dan individuele vergunningsaanvragen, noch op een raadpleging van het grote publiek;

§7 een verplichting tot het stellen van of deelnemen in een financiële waarborg of het afsluiten van een verzekering bij een op hun grondgebied gevestigde dienstverrichter of instelling. Dit belet niet dat de lidstaten een verzekering of financiële garanties als zodanig kunnen verlangen, noch dat eisen inzake de deelname in een collectief waarborgfonds worden gesteld, bijvoorbeeld voor leden van een beroepsorde of -organisatie;

§8 een verplichting al gedurende een bepaalde periode ingeschreven te staan in de registers die op hun grondgebied worden bijgehouden of de activiteit al gedurende bepaalde tijd op hun grondgebied te hebben uitgeoefend.

1.2.6.2. Aan evaluatie onderworpen eisen aangaande de vestiging (artikel 15)

9. Bevat de bepaling één van de aan evaluatie onderworpen eisen zoals vermeld in artikel 15, lid 2 van de richtlijn?

Ja: vervolg de screening => GA NAAR VRAAG 10

Nee: vervolg de screening => GA NAAR VRAAG 12

Toelichting: Artikel 15, lid 2 van de richtlijn somt een aantal vereisten op die afhankelijk van het doel, de motivering en de mogelijkheid van alternatieven al dan niet gerechtvaardigd zijn krachtens de richtlijn en de jurisprudentie van het Hof van Justitie.

Naast verboden eisen geeft de richtlijn immers ook een limitatieve opsomming van eisen die krachtens artikel 15 aan een beoordeling zijn onderworpen. Indien in de desbetreffende nationale bepaling geen van deze beoordelingsverplichte eisen voorkomen, hoeft de nationale bepaling niet verder aan artikel 15 te worden getoetst. Indien de desbetreffende nationale bepaling één van de beoordelingsverplichte eisen bevat, moet worden aangetoond dat die eis aan de volgende drie voorwaarden voldoet, namelijk non-discriminatoir, noodzakelijk¹⁷ om een dwingende reden van algemeen belang en evenredig.

Aan evaluatie onderworpen eisen:

- a) kwantitatieve of territoriale beperkingen, met name in de vorm van beperkingen op basis van de bevolkingsomvang of een geografische minimumafstand tussen de dienstverrichters;
- b) eisen die van de dienstverrichter verlangen dat hij een bepaalde rechtsvorm heeft;
- c) eisen aangaande het aandeelhouderschap van een onderneming;
- d) eisen, niet zijnde eisen die betrekking hebben op aangelegenheden die vallen onder richtlijn 2005/36/EG of die in andere communautaire instrumenten zijn behandeld, die de toegang tot de betrokken dienstenactiviteit wegens de specifieke aard ervan voorbehouden aan bepaalde dienstverrichters;

¹⁷ De noodzakelijkheidseis is ruimer geformuleerd in artikel 15 dan in artikel 16, zie ook §3.2.

- e) een verbod om op het grondgebied van dezelfde staat meer dan één vestiging te hebben;
- f) eisen die een minimum aantal werknemers vaststellen;
- g) vaste minimum- en/of maximumtarieven waaraan de dienstverrichter zich moet houden;
- h) een verplichting voor de dienstverrichter om in combinatie met zijn dienst andere specifieke diensten te verrichten.

10. Heeft deze aan evaluatie onderworpen vereiste betrekking op de regulering van de DAEBS (artikel 15, lid 4 van de richtlijn)?

Ja: EINDE

Nee: vervolg de screening => GA NAAR VRAAG 11a

Toelichting: Artikel 15, lid 4 van de richtlijn bepaalt dat het toetsingskader voor beoordelingsverplichte vereisten bij diensten van algemeen economisch belang alleen van toepassing is voor zover dit de vervulling en uitoefening van deze bijzondere taak niet belemmert. Deze regel moet in het licht van artikel 86, lid 2 van het EG-Verdrag en bijbehorende jurisprudentie worden geïnterpreteerd.

11. Is de aan evaluatie onderworpen vereiste in de zin van artikel 15, lid 3 van de richtlijn:

11a - non-discriminatoire?

Ja: vervolg de screening => GA NAAR VRAAG 11b

Nee: vervolg de screening => GA NAAR VRAAG 11b

11b - noodzakelijk vanwege een dwingende reden van algemeen (niet-)economisch belang?

Ja: vervolg de screening => GA NAAR VRAAG 11c

Nee: vervolg de screening => GA NAAR VRAAG 11c

11c – evenredig?

Ja: vervolg de screening => GA NAAR VRAAG 12

Nee: vervolg de screening => GA NAAR VRAAG 12

Toelichting:

- non-discriminatoire: de eisen maken geen direct of indirect onderscheid naar nationaliteit of, voor rechtspersonen, de lidstaat waar zij gevestigd zijn (vraag 11a);
- noodzakelijk om een dwingende reden van algemeen (niet-)economisch belang (vraag 11b);

- evenredig: de eisen zijn aangepast aan het bereiken van het beoogde doel en gaan niet verder dan wat nodig is om dat doel te bereiken (vraag 11c).

Maak hierbij gebruik van de “bewijsmethode”, zoals hierboven beschreven in punt 1.2.3.

1.2.7. Tak 3: Vergunningen ten aanzien van vestiging en dienstverrichting (artikel 9)

12. Is er sprake van een vergunning in de zin van artikel 9?

Ja: vervolg de screening => GA NAAR VRAAG 13

Nee: geen vergunning. Vervolg de screening om te bepalen of artikel 25 van toepassing is => GA NAAR VRAAG 15

Toelichting: De vraag die zich hier stelt is of de betreffende bepaling betrekking heeft op een vergunning. De richtlijn omschrijft het begrip “vergunningstelsel” als volgt: ‘elke procedure die voor een dienstverrichter of afnemer de verplichting inhoudt bij een bevoegde instantie stappen te ondernemen ter verkrijging van een formele of stilzwijgende beslissing over de toegang tot of de uitoefening van een dienstenactiviteit’ (artikel 4 van de richtlijn). De considerans bij de richtlijn geeft verder nog aan dat ‘het begrip vergunningstelsel onder meer dient te duiden op de administratieve procedures voor de verlening van vergunningen, licenties, erkenningen of concessies, en ook op de verplichting zich voor de uitoefening van de activiteit in te schrijven als beroepsbeoefenaar, zich te laten opnemen in een register, op een rol of in een databank, officieel benoemd te zijn door een instantie of een beroepskaart aan te vragen.’. Hieronder vallen ook verklaringen van geen bezwaar, certificeringsverplichtingen, concessies, erkenningen, licenties, een verplichting om zich in te schrijven in een register of rol voordat de dienst legaal mag worden uitgeoefend.

13. Betreft de bepaling een vergunning die is geharmoniseerd krachtens een ander communautair instrument?

Ja: EINDE (motivering vereist)

Nee: vervolg de screening => GA NAAR VRAAG 14a

Toelichting: Als er sprake is van een vergunning, dient nagegaan te worden of de vergunning geharmoniseerd is krachtens een ander communautair instrument. Dit betekent dat niet verder getoetst moet worden wanneer de vergunning wordt voorgeschreven door een communautair besluit of wanneer het communautaire besluit de lidstaat expliciet machtigt om een vergunning te eisen. Ook wanneer u een communautair besluit alleen effectief kan implementeren door middel van een vergunning, hoeft u niet verder te toetsen. In alle andere gevallen dient u de desbetreffende nationale vergunningseis wel inhoudelijk te toetsen.

14. Is het vergunningstelsel

14a - non-discriminatoir?

Ja: vervolg de screening => GA NAAR VRAAG 14b

Nee: vervolg de screening => GA NAAR VRAAG 14b

14b - gerechtvaardigd om een dwingende reden van algemeen (niet-)economisch belang?

Ja: vervolg de screening => GA NAAR VRAAG 14c

Nee: vervolg de screening => GA NAAR VRAAG 14c

14c - evenredig?

Ja: vervolg de screening => GA NAAR VRAAG 15

Nee: vervolg de screening => GA NAAR VRAAG 15

Toelichting:

Artikel 9, lid 1 van de richtlijn bepaalt dat vergunningstelsels die betrekking hebben op de uitoefening van dienstenactiviteiten in principe verboden zijn tenzij aan de volgende criteria voldaan is:

non-discriminatoir: de eisen maken geen direct of indirect onderscheid naar nationaliteit of, voor rechtspersonen, de lidstaat waar zij gevestigd zijn (vraag 14a).

Hierbij moet niet alleen gedacht worden aan discriminatie op grond van nationaliteit maar ook aan indirecte discriminatie, die de dienstverrichter uit een andere lidstaat in een minder gunstige positie brengt dan de dienstverrichter van eigen bodem.

noodzakelijk: de eisen zijn gerechtvaardigd vanwege een dwingende reden van algemeen belang (vraag 14b).

Het begrip “dwingende reden van algemeen belang” is vooral door het Hof van Justitie verduidelijkt, dat hieronder onder meer verstaat: bescherming van de openbare zedelijkheid, bescherming van het milieu, eerlijke handelspraktijken, etc.¹⁸ Per bepaling zal er afzonderlijk gemotiveerd moeten worden waarom en op basis van welke dwingende reden van algemeen (niet-) economisch belang er sprake is van noodzakelijkheid.

evenredig: het nagestreefde doel kan niet door een minder beperkende maatregel worden bereikt, met name omdat een controle achteraf te laat zou komen om werkelijk doeltreffend te zijn (vraag 14c).

Artikel 9, lid 1, sub c van de richtlijn eist dat het vergunningstelsel geschikt is om het nagestreefde doel te bereiken, dat het niet verder gaat dan nodig is om dat doel te bereiken en dat het doel niet met andere, minder beperkende maatregelen kan worden bereikt – met name omdat een controle achteraf te laat zou komen om werkelijk doeltreffend te zijn en gelet op de gevaren en risico's die zonder controle vooraf zouden bestaan.

Maak hierbij gebruik van de “bewijsmethode”, zoals hierboven beschreven in punt 1.2.3.

Let op: De noodzakelijkheidseis is dezelfde als die in artikel 15 en dus ruimer dan die in artikel 16. De evenredigheidseis daarentegen is in artikel 9 meer ingevuld dan in de artikels 16 en 15

---

¹⁸ Zie hiervoor ook artikel 4 van de richtlijn en de considerans hierbij.

van de richtlijn. Artikel 9, lid 1, sub c van de richtlijn geeft expliciet aan dat het nodig is om te motiveren waarom het doel niet met andere, minder beperkende maatregelen kan worden bereikt en waarom controle achteraf te laat zou komen om werkelijk doeltreffend te zijn.

Immers, vergunningstelsels zijn in essentie de meest verregaande vorm van dwingende regelgeving. Het vrij handelen of ondernemen wordt immers niet enkel verboden tot de vergunning er is, maar wordt ook afhankelijk gesteld van het vervullen van voorafgaande eisen en standaarden (de vergunningsvoorwaarden). Men dient dus de kosten van deze “zwaarste” vorm van dwang in kaart te brengen en vervolgens te verantwoorden, bijvoorbeeld

- het welvaartsverlies door een verminderde economische efficiëntie (of in economische termen de “dead weight losses”);
- het verlies aan economische groei, innovatie en creativiteit door de inperking van de vrije keuzemogelijkheden.

1.2.8. Tak 4: Multidisciplinaire activiteiten (artikel 25)

15. Beperkt de bepaling multidisciplinaire activiteiten op één van de manieren beschreven in artikel 25?

Ja: vervolg de screening => GA NAAR VRAAG 16

Nee: EINDE

Toelichting: Artikel 25 schrijft voor dat de lidstaten erop toezien dat op de dienstverrichters geen eisen van toepassing zijn, die hen verplichten uitsluitend een bepaalde specifieke activiteit uit te oefenen of die het gezamenlijk of in partnerschap uitoefenen van verschillende activiteiten beperken.

16. Is de beperking van toepassing op dienstverrichters zoals vermeld in artikel 25, lid 1, sub a of sub b?

Ja: vervolg de screening => GA NAAR VRAAG 17

Nee: EINDE

Toelichting: Op het verbod in artikel 25 bestaan echter uitzonderingen. Dergelijke eisen kunnen immers wel opgelegd worden aan de volgende categorieën van dienstverrichters:

beoefenaars van gereguleerde beroepen, voor zover dergelijke eisen gerechtvaardigd zijn om naleving van de beroeps- en gedragsregels, die naar gelang van de specifieke kenmerken van elk beroep verschillen, te waarborgen, en voor zover zij nodig zijn om hun onafhankelijkheid en onpartijdigheid te waarborgen;

dienstverrichters wier diensten bestaan uit certificering, accreditatie, technische controle, tests of proeven, voor zover dergelijke eisen gerechtvaardigd zijn om hun onafhankelijkheid en onpartijdigheid te waarborgen.

Om te beoordelen of een beperking van multidisciplinaire activiteiten is toegestaan, vindt dus ook een noodzakelijkheidstoets plaats, namelijk of de belemmering noodzakelijk is om de onafhankelijkheid en onpartijdigheid te waarborgen (vraag 17).

17. Is de beperking gerechtvaardigd omdat ze noodzakelijk is om de onafhankelijkheid en de onpartijdigheid van de categorieën van dienstverrichters in sub a en sub b te waarborgen?

Ja: EINDE

Nee: EINDE

Toelichting: Ten aanzien van de dienstverrichters wier activiteiten onder sub a en sub b zijn toegestaan, moeten de lidstaten erop toezien dat belangenconflicten en onverenigbaarheden tussen bepaalde activiteiten worden voorkomen, dat de vereiste onpartijdigheid en onafhankelijkheid gewaarborgd is en dat de ethische vereisten voor de verschillende activiteiten onderling verenigbaar zijn (vb. beroepsgeheim).

1.3. FASE 3: OVERZICHT VAN DE BEPALINGEN DIE IN STRIJD ZIJN MET DE RICHTLIJN

Geef in onderstaande tabel een overzicht van de regelgeving die gewijzigd, opgeheven, vervangen, ... dient te worden.

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	
9.	
10.	
11.	
12.	
13.	
14.	
15.	
...	

HOOFDSTUK 2. ADMINISTRATIEVE VEREENVOUDIGING

Hoofdstuk II van de richtlijn voorziet een ambitieus programma van administratieve vereenvoudiging en modernisatie. Ze vereist dat de procedures en formaliteiten die nodig zijn voor de toegang tot en de uitoefening van een dienstenactiviteit worden vereenvoudigd (art. 5), duidelijk moeten worden uitgelegd en op afstand en elektronisch toegankelijk moeten zijn (art. 7), alsook eenvoudig, op afstand en met elektronische middelen moeten kunnen worden afgewikkeld (art. 8) via een één-loket (art. 6).

De voorgestelde analyse wordt vanuit een praktisch alsook theoretisch standpunt bekeken. Ze is ook bedoeld voor de deskundigen die belast zijn met screening besproken in hoofdstuk I. De aandacht van die laatsten wordt gevestigd op het feit dat om het formulier in bijlage 2 in te vullen, contact moet worden genomen met hun collega's die met de toepassing van deze procedures belast zijn, evenals met hun collega's die instaan voor de communicatie en informatisering.

2.1. IN DE PRAKTIJK: WAT MOET U DOEN?

2.1.1. Doel van het hoofdstuk II van de dienstrichtlijn

Dienstenrichtlijn 2006/123/EG bevat een belangrijk hoofdstuk II over administratieve vereenvoudiging.

Dit hoofdstuk II bepaalt dat de procedures en formaliteiten die nodig zijn voor de toegang tot en de uitoefening van een dienstenactiviteit tegen eind 2009:

- dienen te worden vereenvoudigd (art. 5),
- via één-loketten moeten kunnen worden uitgevoerd (art. 6),
- duidelijk moeten worden uitgelegd en op afstand en elektronische toegankelijk moeten zijn (art. 7),
- eenvoudig, op afstand en met elektronische middelen via een één-loket en met de bevoegde instanties moeten kunnen worden afgewikkeld (art. 8).

P.S.: Een meer gedetailleerde beschrijving over wat er in elk van deze artikels wordt voorzien, vindt u in punt "II: De theorie: tekst van de Richtlijn en huidige inzameling van gegevens".

2.1.2. Welke zijn de in hoofdstuk II bedoelde formaliteiten en procedures?

Artikels 5 tot 8

Deze artikels beogen de procedures en formaliteiten die van toepassing zijn op de toegang tot een dienstenactiviteit en de uitoefening ervan, voor alle diensten die onder de Richtlijn vallen.

Het gaat dus om formaliteiten die moeten worden vervuld gedurende de volledige bestaanscyclus van een onderneming, op alle beleidsniveaus (federaal, gewestelijk of lokaal).

Deze artikels betreffen het geheel van procedures die een dienstverrichter moet volgen om zich in een lidstaat te kunnen vestigen. Het betreft ook een verrichter die in het buitenland diensten zou willen verlenen in het kader van het vrije verkeer van diensten. Tussen de nationale en de buitenlandse dienstverrichters moet geen onderscheid worden gemaakt.

Normaal vallen de op basis van artikel 2 uitgesloten formaliteiten niet onder het toepassingsgebied van hoofdstuk II. Toch beveelt de Europese Commissie hun informatisering aan. Ze beveelt ook aan dat de één-loketten toestemming kunnen krijgen om formaliteiten te kunnen uitvoeren voor de materies en diensten die door de richtlijn uitgesloten worden.

Voorbeeld: op basis van artikel 2.3 zijn de fiscale materies in het toepassingsgebied van de richtlijn niet in aanmerking genomen, maar voor de dienstverrichters die zich in België willen vestigen of die hier willen werken beveelt de Europese Commissie aan hen de mogelijkheid te geven om deze formaliteit op afstand met elektronische middelen via het één-loket te vervullen.

Artikel 7 (Recht op informatie)

De informatie die moet worden verstrekt, slaat niet alleen op de hierboven bedoelde formaliteiten en procedures, maar betreft ook de volgende informatie voor dienstverrichters¹⁹ of afnemers²⁰:

- de adresgegevens van de bevoegde instanties;
- de middelen en voorwaarden om toegang te krijgen tot openbare registers en databanken met gegevens over dienstverrichters en diensten;
- de rechtsmiddelen die algemeen voorhanden zijn bij geschillen :
  - tussen de bevoegde instanties en de dienstverrichter of afnemer,
  - tussen een dienstverrichter en een afnemer,
  - tussen dienstverrichters onderling.

Artikel 8 (procedures via elektronische middelen)

Wat de procedures via elektronische middelen betreft, stelt artikel 8 het volgende worden niet beoogd :

- de inspectie van de plaats waar de dienst wordt verricht,
- de inspectie van de door de dienstverrichter gebruikte uitrusting,
- de fysieke controle van de geschiktheid of de persoonlijke integriteit van de dienstverrichter of van zijn personeelsleden.

De aanvraag en de resultaten zouden evenwel moeten worden geïnformatiseerd.

---

¹⁹ Dienstverrichter = iedere natuurlijke persoon die onderdaan is van een lidstaat of iedere rechtspersoon in de zin van artikel 48 van het Verdrag, die in een lidstaat is gevestigd en een dienst aanbiedt.

²⁰ Afnemer = iedere natuurlijke persoon die onderdaan is van een lidstaat of die rechten heeft die hem door communautaire besluiten zijn verleend, of iedere rechtspersoon in de zin van artikel 48 van het Verdrag die in een lidstaat is gevestigd en, al dan niet voor beroepsdoeleinden, van een dienst gebruik maakt of wil maken.

BELANGRIJK

Om een concreter idee te krijgen van de in hoofdstuk II bedoelde formaliteiten en procedures, zie [bijlage 1](#).

Een regelgeving die niet moet worden “gescreend”, kan desalniettemin voorzien in hoofdstuk II bedoelde procedures of formaliteiten, die dan eventueel moeten worden vereenvoudigd, geïnformatiseerd, uitgelegd en ter beschikking gesteld van de dienstverrichters via een één-loket, zoals bepaald in hoofdstuk II.

2.1.3. Rol van de horizontale administraties: opmaak van een beleidsnota

Aangezien dit hoofdstuk transversale aspecten bevat die de bevoegdheid van elk bestuur overschrijden, werd er beslist de overheidsbesturen met een horizontale federale bevoegdheid te vragen tegen eind september een beleidsnota op te stellen voor de volgende regering, waarbij de gewesten en de gemeenschappen vanzelfsprekend worden betrokken.

Het betreft :

- Het directoraat-generaal Excom van de Kanselarij van de Eerste Minister voor aspecten aangaande het recht op informatie,
- FedICT voor aspecten betreffende elektronische procedures, in samenwerking met het Agentschap voor Administratieve Vereenvoudiging (AAV) van de Kanselarij van de Eerste Minister voor functionele aspecten en administratieve vereenvoudiging,
- het Agentschap voor Administratieve Vereenvoudiging voor aspecten betreffende de één-loketten.

2.1.4. Rol van de andere administraties: het bijgevoegde formulier in te vullen

Opdat die bovenvermelde administraties hun taken zouden kunnen uitvoeren en meer bepaald een planning van de werkzaamheden zouden kunnen voorstellen, die buitengewoon omvangrijk en complex blijken te zijn, worden de federale, gewestelijke, gemeenschappelijke, provinciale en gemeentelijke overheden evenals de beroepsorden en –verenigingen die in hoofdstuk II bedoelde formaliteiten en procedures opleggen, gevraagd het formulier als [bijlage 2 in te vullen](#).

Om dit formulier in te vullen, raden wij u aan contact op te nemen met uw collega's die deze procedures volgen evenals met die welke belast zijn met communicatie en informatisering.

Het formulier moet, **indien mogelijk, voor 14 september 2007 worden teruggestuurd** naar de volgende instanties:

De federale overheidsbesturen moeten het formulier terugsturen naar het Agentschap voor Administratieve Vereenvoudiging (asa@premier.fed.be). De overheidsbesturen die toezicht houden op de beroepsorden en –verenigingen worden gevraagd de nodige informatie in te winnen bij die laatsten of het formulier zelf in te vullen.

De gewestelijke, provinciale en plaatselijke besturen moeten het formulier terugzenden naar :

- Vlaams Gewest (en de GGC et VGC) : een contactpunt aanduiden
- Waals Gewest (en de Franse Gemeenschap): een contactpunt aanduiden
- Brussels Hoofdstedelijk Gewest : een contactpunt aanduiden
- de Franse Gemeenschap Commissie : een contactpunt aanduiden
- de Duitstalige Gemeenschap : een contactpunt aanduiden

Alle formulieren zouden tegen 21 september 2007 moeten worden verzameld door de contactpunten bij het Agentschap voor Administratieve Vereenvoudiging, dat ze zal doorzenden naar de andere betrokken partijen die op hun beurt kunnen zorgen voor de communicatie naar de verschillende Belgische regeringen.

2.1.5. Instrumenten

Om u bij die taak te helpen, geeft het volgende punt een overzicht van alle tot nu toe verzamelde informatie over hoofdstuk II van de dienstenrichtlijn.

In de begeleidende mail bij dit vademecum vindt u ook een excel-bestand «Richtlijn2006/123/EG-InventarisProcedures ». Het betreft een door het AAV in 2001 opgestelde inventaris van de formaliteiten die aan startende ondernemingen worden opgelegd. Hij is niet exhaustief, werd niet altijd bijgewerkt en bevat procedures die niet tot het toepassingsveld van de richtlijn behoren, met name op basis van artikel 2 van de dienstenrichtlijn. Desalniettemin kan hij u helpen bij het overlopen van een groot deel van de procedures in verband met de toegang tot een activiteit.

2.2. DE THEORIE: WAT ZEGT HOOFDSTUK II VAN DE RICHTLIJN?

2.2.1. Vereenvoudiging van de procedures (art. 5)

a. Doelstelling

De lidstaten moeten alle procedures en formaliteiten betreffende de toegang tot de uitoefening van een dienstenactiviteit onderzoeken. Als deze niet voldoende eenvoudig zijn, moeten de lidstaten deze vanuit het standpunt van de dienstverrichter vereenvoudigen.

b. Beoogde procedures

De procedures en formaliteiten die van toepassing zijn voor de toegang tot en de uitoefening van dienstenactiviteiten.

Dat omvat alle administratieve stappen, namelijk het voorleggen van documenten, het invullen van een verklaring of het registreren bij een overheid. Dat omvat niet alleen de procedures en formaliteiten die een voorafgaande voorwaarde ter uitoefening van een activiteit vormen, maar

ook de formaliteiten die tijdens het uitvoeren van een activiteit in een later stadium opgelegd worden (bijvoorbeeld: de verplichting om een jaarlijks verslag van de uitgevoerde transacties op te maken).

Voor een concretere omschrijving van de bedoelde procedures en formaliteiten, zie [bijlage 1](#).

c. Vereenvoudiging van de formaliteiten en procedures

Wanneer de formaliteiten en procedures onvoldoende eenvoudig zijn, dienen zij vereenvoudigd (art. 5).

In de praktijk moet bepaald worden of deze formaliteiten en procedures noodzakelijk zijn of ze niet afgeschaft kunnen worden of vervangen door alternatieven met minder lasten voor de verrichter. Ook dient rekening te worden gehouden met het aantal procedures dat door een verrichter gevolgd moet worden, alsook met hun eventuele verdubbeling, kost, duidelijkheid en toegankelijkheid, evenals de termijnen en praktische moeilijkheden. Er moet ook vermeden worden informatie en documenten te vragen, die al bij andere bronnen beschikbaar zijn.

Volgens de overwegingen (42) tot (46) betekent dit:

Het wegnemen van overmatig belastende vergunningsstelsels, procedures en formaliteiten die de vrijheid van vestiging hinderen.

De voorafgaande vergunningen beperken tot die gevallen waar dat onontbeerlijk is.

Het principe invoeren van de stilzwijgende vergunning na het verstrijken van een bepaalde termijn.

Komaf maken met de vertragingen, kosten en ontradende effecten die voortvloeien uit:

- onnodige of overdreven complexe stappen

- overlappenden

- formaliteiten bij het voorleggen van bepaalde documenten

- onbepaalde of buitensporig lange termijnen

- beperkte geldigheidsduur

- onevenredige sancties

d. Getuigschriften

Voor wat de voorlegging betreft van een certificaat, een getuigschrift of enig ander document te staving dat aan een eis is voldaan, moet elk document van een andere lidstaat worden aanvaard dat een gelijkwaardige functie heeft.

Worden niet opgelegd:

- originelen

- eensluidend gewaarmerkte afschriften

authentieke vertalingen

Uitzonderingen

wanneer dat voorzien is door een ander communautair instrument

wanneer dat gerechtvaardigd is door een dwingende reden van algemeen belang

de documenten betreffende de beroepskwalificatie

de documenten vereist in het kader van overheidsopdrachten

de documenten die de beroepskwaliteit van advocaten aantonen, ... (cfr tekst van de richtlijn)

In geval van twijfel over de echtheid van een document of de juistheid van de informatie die daarin vervat is, zal het mogelijk zijn de bevoegde overheid die dit document heeft opgemaakt te contacteren, dankzij de administratieve samenwerking en het Internal Market Information systeem (IMI). Dit systeem zal het uploaden van documenten en het op afstand checken vlot mogelijk maken.

OPMERKING BETREFFENDE BELGIË: [Artikel 508 van de programmawet van 22 december 2003](#) verbiedt de federale besturen reeds eensluidend verklaarde afschriften te vragen. Krachtens het samenwerkingsakkoord inzake administratieve vereenvoudiging afgesloten op 10 december 2003 door de federale overheid, de westen en gemeenschappen, hebben het Vlaams Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het Waals Gewest het federale voorbeeld al gevolgd.

e. Criteria

De criteria waarmee rekening dient te worden gehouden bij het vereenvoudigen van de formaliteiten en procedures zijn de volgende:

hun noodzakelijkheid

hun aantal

het risico op duplicatie

de kost

de helderheid

de toegankelijkheid

de termijnen

de praktische moeilijkheden die ze kunnen inhouden voor de betrokken dienstverrichter.

f. Verband met de andere artikelen van de Richtlijn

Screening: Na het doornemen van de wettelijke en regelgevende bepalingen zullen bepaalde bestaande formaliteiten of procedures moeten worden gewijzigd of zelfs afgeschaft.

Procedures via elektronische middelen (art. 8): De vereenvoudigingsoefening opgelegd bij artikel 5 dient uiteraard te gebeuren vóór de informatisering voorzien in artikel 8.

Administratieve samenwerking (hoofdstuk VI): de lidstaten moeten elkaar wederzijdse bijstand verlenen om het toezicht te verzekeren op dienstverrichters en hun diensten. Daartoe werd het Internal Market Information System (IMI) op punt gesteld. Zie het deel van het vademecum gewijd aan dit onderwerp.

2.2.2 Procedures via elektronische middelen (art. 8)

a. Doelstelling

De lidstaten moeten erop toezien dat alle procedures en formaliteiten betreffende de toegang tot en de uitoefening van een dienstenactiviteit eenvoudig, op afstand en met elektronische middelen²¹ via het betrokken één-loket en met de relevante bevoegde instanties kunnen worden afgewikkeld.

De Europese Commissie vindt dat het een sleutelement is om de doelstelling van administratieve vereenvoudiging te kunnen bereiken en dat het de efficiëntie van de overheidsadministraties zal vergroten, omdat ze tijd en geld zullen kunnen besparen.

b. Beoogde procedures

De procedures en formaliteiten die van toepassing zijn voor de toegang tot en de uitoefening van dienstenactiviteiten. Het gaat om de procedures en formaliteiten betreffende de vestiging en het vrije verkeer van de diensten die gevolgd moeten kunnen worden door de verrichters die verblijf houden of die in het land van de betrokken administratie gevestigd zijn, of door verrichters die verblijf houden of die in andere lidstaten gevestigd zijn.

De Europese Commissie beveelt ook het informatiseren aan van andere procedures voor bedrijven, die onder de richtlijn niet vallen.

De elektronische middelen moeten het administratieve proces in zijn geheel omvatten, vanaf het eerste voorleggen van de documenten tot het finale antwoord van de overheid.

Worden niet beoogd:

de inspectie van de plaats waar de dienst wordt verricht

de inspectie van de gebruikte uitrusting

de fysieke controle van de geschiktheid of de persoonlijke integriteit van de dienstverrichter of van zijn personeelsleden

Voor een concreter omschrijving van de bedoelde procedures en formaliteiten, zie [bijlage 1](#).

---

²¹ Onder elektronische middelen verstaatmen "een dienst die verzonden en ontvangen wordt via elektronische apparatuur voor de verwerking (met inbegrip van digitale compressie) en de opslag van gegevens, en die geheel via draden, radio, optische middelen of andere elektromagnetische middelen wordt verzonden, doorgeleid en ontvangen ». In bijlage bij deze richtlijn kan men lezen dat telefoon en fax niet als elektronische middelen beschouwd worden. Daarentegen worden internet en e-mail als elektronische middelen beschouwd

c. Modaliteiten

Teneinde de verrichters toe te laten vlot toegang tot deze procedures en formaliteiten te krijgen, zouden ze via een communicatiekanaal zoals internet publiekelijk toegankelijk moeten zijn.

Men moet vermijden dat het identificatie-/erkenningmechanisme extra lasten en kosten voor de verrichter veroorzaakt en dat hij verplicht zou zijn omover een groot aantal toegangen voor de verschillende lidstaten of toepassingen te moeten beschikken.

Deze elektronische middelen zouden via het één-loket beschikbaar zijn, alsook via de bevoegde administratie. De verrichter moet immers de keuze hebben om zich tot een één-loket of rechtstreeks tot de bevoegde administratie te richten, bijvoorbeeld als slechts een procedure noodzakelijk is en dat het sneller is rechtstreeks met de administratie te onderhandelen.

Deze procedures zouden toegankelijk kunnen zijn voor de buitenlandse, maar ook de nationale verrichters.

De ontwikkeling van de elektronische procedures veroorzaakt geen afschaffing van de andere communicatiemiddelen. Daarentegen is het aanbevolen verschillende communicatiemiddelen te voorzien.

d. Opmerking betreffende de Belgische federale overheid

Een hele reeks wettelijke bepalingen werd al genomen om de federale besturen er toe aan te moedigen de gegevens bij de besturen die over deze gegevens beschikken in te zamelen en hun procedures en formulieren volgens het principe van de unieke gegevensinzameling aan te passen:

Artikel 409, tweede lid, 1° van de programmawet van 24 december 2002 bepaalt: "De Koning kan, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, de van kracht zijnde wettelijke bepalingen opheffen, aanvullen, wijzigen of vervangen teneinde de elektronische communicatie tussen burgers en ondernemingen enerzijds en de overheid anderzijds mogelijk te maken.

Daartoe kan hij: "1° naast de bestaande administratieve werkwijzen, het vervullen van allerhande formaliteiten en het mededelen van administratieve beslissingen elektronisch mogelijk maken";

Artikel 409, tweede lid, 2° tweede lid, 2° van de programmawet van 24 december 2002 bepaalt dat de Koning, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, de van kracht zijnde wettelijke bepalingen kan opheffen, aanvullen, wijzigen of vervangen teneinde de elektronische communicatie tussen burgers en ondernemingen enerzijds en de overheid anderzijds mogelijk te maken. Daartoe kan hij: (...) de administratieve procedures en formulieren aldus aanpassen dat gegevens waarover de overheid reeds beschikt niet langer door de burger of ondernemingen moeten worden verstrekt; (...)

Artikel 410 van de programmawet van 24 december 2002 laat de Koning toe " bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, de nadere regels vast te stellen volgens welke burgers en ondernemingen elektronisch kunnen communiceren met de overheid en er elektronisch stukken of akten kunnen aan doorsturen

Artikel 102, 2° van de programmawet van 30 december 2001 bepaalt dat de Koning, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad en na advies van de Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer, (...) de federale openbare diensten, vermeld in

1°; kan verplichten om deze gegevens in te zamelen, bij voorkeur langs elektronische weg, bij de andere federale openbare diensten, vermeld in 1°, waar deze gegevens beschikbaar zijn; (...)

e. Verband met de andere artikelen van de Richtlijn

Screening: Na het doornemen van de wettelijke en regelgevende bepalingen zullen bepaalde bestaande formaliteiten of procedures moeten worden gewijzigd of zelfs afgeschaft.

Vereenvoudiging van de procedures (art. 5): De vereenvoudigingsoefening opgelegd bij artikel 5 dient uiteraard te gebeuren vóór de informatisering voorzien in artikel 8.

Recht op informatie (art. 7): Uiteraard moet verband worden gelegd tussen de elektronische procedure en de informatie over deze procedure.

2.2.3. Recht op informatie (art. 7)

a. Doelstelling

De Lidstaten dienen de dienstverrichters en afnemers vlot toegang te waarborgen tot nuttige informatie via de één-loketten door deze informatie op afstand op een internetsite toegankelijk te maken.

b. Beoogde informatie (art. 7, 1)

a) De eisen die voor de op hun grondgebied gevestigde dienstverrichters gelden en in het bijzonder:

- de procedures en formaliteiten die nageleefd moeten worden om toegang te krijgen tot dienstenactiviteiten
- de procedures en formaliteiten die nageleefd moeten worden bij de uitoefening van dienstenactiviteiten.

Voor een concreter omschrijving van de bedoelde procedures en formaliteiten, zie bijlage 1.

b) de adresgegevens van de bevoegde instanties.

c) e middelen en voorwaarden om toegang te krijgen tot openbare registers en databanken met gegevens over dienstverrichters en diensten.

N-B : Volgens de Europese Commissie²², is het niet nodig de link te leggen naar de verschillende registers. Het volstaat te vermelden dat deze databanken beschikbaar zijn en hoe ze toegankelijk zijn.

d) De rechtsmiddelen die algemeen beschikbaar zijn bij geschillen:

- tussen de bevoegde overheden en de dienstverrichter of afnemer,
- tussen een dienstverrichter en een afnemer,

---

²² Bron: vergadering van 13 juni 2007 van de taskforce dienstenrichtlijn met de Europese Commissie.

- tussen dienstverrichters onderling.

e) De adresgegevens van verenigingen of organisaties waarvan dienstverrichters of afnemers praktische bijstand kunnen krijgen.

N-B : Worden niet beoogd (overweging 51 en artikel 7, § 6): juridisch advies in individuele gevallen.

c. Bijstand van de bevoegde instanties (art. 7, § 2 en § 4)

De lidstaten zien erop toe dat dienstverrichters en afnemers op hun verzoek van de bevoegde instanties bijstand kunnen krijgen, die erin bestaat dat informatie wordt verstrekt over de wijze de bedoelde eisen doorgaans worden uitgelegd en toegepast (voorbeeld: een eenvoudige gids die de procedure aangeeft, met uitleg over een aantal termen, voorwaarden en verschillende te volgen stappen).

De lidstaten zien erop toe dat het één-loket en de bevoegde instanties:

zo snel mogelijk op elke verzoek om informatie of bijstand reageren en dat zij,

wanneer het verzoek onjuist of ongegrond is, de aanvrager daarvan onverwijld in kennis stellen.

d. Modaliteiten (artikel 7, § 3)

De informatie en de bijstand dienen:

- duidelijk, verstaanbaar en ondubbelzinnig te zijn opgesteld
- vlot van op afstand en elektronisch toegankelijk te zijn (via internet of per mail voor aanvullende informatie)
- actueel te worden gehouden
- indien mogelijk in andere gemeenschapstalen beschikbaar te zijn (begeleidingsmaatregelen te voorzien door de lidstaten en de Commissie).

N-B : op de vraag of de Europese Commissie de voorkeur gaf aan 1) één portaalsite met inhoud of 2) een portaalsite met hyperlinks naar de info op de website van een bestuur of een instelling, heeft de EC geantwoord dat die modaliteiten van weinig belang waren. Ze heeft er wel onze aandacht op getrokken dat de informatie helder en duidelijk moest zijn en een kluwen aan koppelingen niet aangewezen zou zijn en beveelt dus de 1ste oplossing aan.

In haar handboek voegt de Europese Commissie toe dat de lidstaten een belangrijke inspanning zullen moeten leveren om op een duidelijke manier de informatie te organiseren, die momenteel op de websites van de federale en gewestelijke overheden bestaan (bijvoorbeeld: per sector of activiteit en door een verschil te maken tussen de noodzakelijke formaliteiten om zich te kunnen vestigen en de formaliteiten die in het kader van het vrije verkeer van diensten noodzakelijk zijn). Deze informatie moet eenvoudig zijn en op een coherent, begrijpbaar en gestructureerde manier voorgesteld worden. Een gewone referentie of wettelijke tekst is niet voldoende. De informatie zal regelmatig geactualiseerd moeten worden.

e. Doelpubliek

- De dienstverrichters en afnemers van de diensten beoogd door de Richtlijn.
- Wil om de één-loketten en zodoende de informatie niet voor te behouden voor het gebruik door buitenlandse dienstverrichters.

f. Aansprakelijkheid

De aansprakelijkheid voor het communiceren van onjuiste of misleidende informatie valt onder de bevoegdheden van de Lidstaten (overweging 51).

g. Verband met de andere artikelen van de Richtlijn

Screening. Na het doornemen van de wettelijke en regelgevende bepalingen zullen bepaalde bestaande formaliteiten of procedures moeten worden gewijzigd of zelfs afgeschaft. Bepaalde informatie die momenteel beschikbaar is op de federale portaalsite of op de verschillende websites zal ook moeten worden gewijzigd of zelfs geschrapt.

Rol van de één-loketten (art. 6)

- De informatie zou door een zelfde één-loket verschaft moeten worden.
- Dit is trouwens de meest voordelige oplossing voor de nationale besturen gezien de één-loketten belast met de formaliteiten het best geplaatst zijn om de in artikel 7 opgesomde informatie te verspreiden.
- Indien meerdere één-loketten op het nationale grondgebied zouden gevestigd zijn en de Lidstaten ervoor gekozen zouden hebben een internet portaal of een informatiecentrum op te starten, volstaat het dat ieder één-loket een internetlink verschaft naar de nodige informatie die het informatiecentrum of de portaalsite heeft opgeslagen.

Procedures via elektronische middelen en administratieve vereenvoudiging (art. 5 en 8)

- Artikel 8 voorziet dat de lidstaten erop moeten toezien dat alle procedures en formaliteiten betreffende de toegang tot en de uitoefening van een dienstenactiviteit eenvoudig, op afstand en met elektronische middelen via het betrokken één-loket en met de relevante bevoegde instanties kunnen worden afgewikkeld. Deze procedures moeten vooraf vereenvoudigd worden rekening houdend met artikel 5.
- Er dient een link te worden gelegd tussen de verstrekte informatie en de elektronische procedures.

h. Opmerkingen met betrekking tot België

De volgende informatie-elementen zijn voor België reeds beschikbaar via internet (niet-exhaustief):

Thema	Site
1. Toegang tot een economische activiteit (doelgroep: dienstverrichter)	
Federaal niveau	
Startersprocedures (met uitzondering van de vrije beroepen)	<p>www.belgium.be Luik Bedrijven / Starten / Startersprocedures</p> <p>Opmerkingen:</p> <p>Het bestand « Directive2006/123-InventaireProcedures.xls » bevat de deep-linkings naar elke procedure die zich reeds op de federale Portaal-site bevindt.</p> <p>Die informatie moet geactualiseerd en gereorganiseerd worden</p> <p>Die informatie stemt overeen met de info gevraagd in art. 7, § 1, a), b) en d) en in art. 7, § 2.</p>
Machtigingen Economie FOD	<p>www.economie.fgov.be</p> <p>Ondernemen / Starterprocedures / Erkenningen en inschrijvingen</p> <p>Ondernemen/ Starterprocedures / Inventaris van de formaliteiten</p>
Registratie, machtiging en/of erkenning van de actieve operatoren binnen de voedselketen	<p>www.afsca.be</p> <p>Beroepssectoren / Erkenningen</p>
Tatoeage en piercing	www.health.fgov.be
Private veiligheid (Bewaking, opsporing, ...)	www.vigilis.be
Vrije beroepen	<p>site van de Instellingen en ordes:</p> <p>www.ipi.be</p> <p>www.ordredesarchitectes.be</p> <p>www.iec-iab.be</p> <p>www.ipcf.be</p> <p>www.ibr-ire.be</p>
Erkenning dienstenchequebedrijven	www.rva.be
Brussels Gewest	

Taxi's	www.irisnet.be
Arbeidsbemiddelingkantoor	Bedrijven / Starten / Activiteitsgerelateerde stappen
Milieuvergunning	www.irisnet.be Bedrijven / Milieu
Raad om je eigen bedrijf op te starten	www.abe.irisnet.be
Milieuvergunning	
Vlaams gewest	
Milieuvergunningen	www.start.vlaanderen.be www.ondernemen.vlaanderen.be
Waals Gewest	
Formaliteiten in de bouwsector (milieuvergunning, ...)	www.pme-creation.wallonie.be
Arbeidsbemiddelingkantoor	www.emploi.wallonie.be Thèmes/Placement
Franse Gemeenschap (Brussel)	
Reisagentschap Hotelwezen	www.cocof.irisnet.be
Franse Gemeenschap (Wallonië)	
Hotelwezen Reisagentschap	www.commissariat-tourisme.wallonie.be
Kinderopvang	www.one.be
Vlaamse gemeenschap	
Vergunning logiesverstrekende bedrijven Reisbureaus	www.toerismevlaanderen.be

Kinderopvang	www.kindengezin.be
Duitstalige Gemeenschap	
Hotelwezen Reisagentschap	??
Kinderopvang	??
Gemeenten	
HORECA-getuigschrift	Voorbeelden: http://www.anderlecht.be/pdf/HORECA.pdf http://www.stgilles.irisnet.be/upload/File/Developpementeconomique/HORECAFR.pdf + lijst opgesteld door het BAO voor de Brusselse gemeenten.
Verkoop alcohol – zeden- en hygiënegetuigschrift (drankgelegenheden)	www.chaufontaine.be www.trooz.be ... Templates wijzigen « Bedrijfsbelasting » en « Openingsbelasting » op de federale Portaal-site.
2. Uitoefenen van een economische activiteit (doelgroep: dienstverstrekkers)	
Federale niveau	www.belgium.be : Luik Bedrijven / Thema's
Brussels Gewest	www.irisnet.be
Vlaams Gewest	www.vlaanderen.be
Waals Gewest	www.wallonie.be
3. Toegang tot de registers (doelgroep: afnemers en dienstverstrekkers)	
KBO (kwaliteiten)	www.economie.fgov.be
Lijst met titularissen	Sommige van de opgesomde sites in punt 1 bevatten de lijst met de gemachtigde personen en/of bedrijven

2.2.4. Eén-loketten (art. 6)

a. Doelstelling

Een dienstverrichter moet de aan de dienstenactiviteiten verbonden procedures en formaliteiten (toegang en uitoefening) kunnen afwikkelen via een één-loket.

b. Beoogde formaliteiten en procedures

Alle procedures en formaliteiten die nodig zijn voor de toegang tot zijn dienstenactiviteiten:

- In het bijzonder de voor de vergunning nodige verklaringen, kennisgevingen en aanvragen
- De aanvragen tot inschrijving in een register of in een databank bij de bevoegde overheden of bij een beroepsorde of beroepsvereniging.

De vergunningaanvragen die nodig zijn voor de uitoefening van zijn dienstenactiviteiten.

Het begrip “vergunning” is zeer ruim en dekt “elke procedure die voor een dienstverrichter of afnemer de verplichting inhoudt bij een bevoegde instantie stappen te ondernemen ter verkrijging van een formeel of stilzwijgend besluit betreffende de toegang tot of de uitoefening van een dienstenactiviteit”.

Bijgevolg zal het één-loket zorgen voor al de procedures die verbonden zijn aan een brede waaier van vergunningen, kennisgevingen, goedkeuringen, licenties, enz., met inbegrip van o.a. het inschrijvingsnummer van een onderneming of de milieuvergunningen.

Merk op dat de Europese Commissie (EC) daaraan toevoegt dat de lidstaten vrij zijn om het één-loket te belasten met een bredere waaier van economische activiteiten dan die bepaald door de richtlijn, opdat meer ondernemingen, zelfs alle ondernemingen, zouden kunnen genieten van de vereenvoudiging van de administratieve procedures en van de verbetering van de toegang tot de informatie²³.

Dezelfde logica is van toepassing op de materies die de richtlijn niet omvat. De lidstaten zouden bijvoorbeeld de mogelijkheid voorzien om de bedrijven een aantal fiscale formaliteiten te laten invullen, zoals de aanvraag van een BTW-nummer.

N-B : Voor een gedetailleerde omschrijving van de bedoelde procedures en formaliteiten, zie [bijlage 1](#).

Opmerking betreffende de Belgische federale overheid

- Artikel 43, 3° van de wet van 16 januari 2003 tot oprichting van een Kruispuntbank van Ondernemingen voorziet al in de mogelijkheid voor de ondernemingsloketten om de administratieve formaliteiten ten aanzien van alle federale administraties volgens de modaliteiten bepaald door de Koning te verrichten.

23

Merk ook op dat in verschillende conclusies de Europese Raad (maart 2005, maart 2006) oproept tot een snelle invoering van (algemene) "unieke toegangspunten" opdat de ondernemingen zich snel en eenvoudig zouden kunnen vestigen. De Europese Raad zal dit hoogwaarschijnlijk in het voorjaar opnieuw bevestigen in het kader van de besprekingen over het jaarlijks tussentijdse verslag 2007 van de Commissie betreffende de Lissabon-strategie.

- [Het koninklijk besluit van 26 juni 2003](#) betreffende de administratieve formaliteiten ten aanzien van federale administraties, verricht door de erkende ondernemingsloketten voorziet een volmacht en een betaling.

c. Doelpubliek

De wil bestaat bij de EC om het gebruik van de één-loketten niet te beperken tot de buitenlandse dienstverrichters.

d. Inrichting van de loketten

De invoering van het één-loket doet geen afbreuk aan de verdeling van de taken en bevoegdheden tussen de verschillende instanties binnen de nationale systemen.

Als er al één-loketstructuren bestaan, wordt de voorkeur systematisch gegeven aan een oplossing die tot doel heeft het één-loket “diensten” op het bestaande één-loket te enten.

e. Eén of meerdere loketten

Niets in de richtlijn belet meerdere één-loketten op het nationale grondgebied in te stellen naargelang van de gewestelijke of lokale bevoegdheden of naargelang van de betrokken activiteiten (ambacht, handel, enz.), vanaf het moment dat één van die loketten inderdaad het enige “aanspreekpunt” is voor een bepaalde verrichter. Zo moet het loket enkel “uniek” zijn ten aanzien van de verrichters.

Indien er meerdere één-loketten opgericht worden, kunnen de lidstaten beslissen, om administratieve redenen of ten behoeve van de coördinatie, een informatiecentrum of een portaal-site in te stellen, die het voorstellen en het coördineren van de activiteiten van de verschillende één-loketten tot doel zou hebben.

f. Inrichting in functie van de federale, gewestelijke of lokale bevoegdheden

De inrichting van de één-loketten kan ook verschillen in functie van de federale, gewestelijke of lokale bevoegdheden.

Als verscheidene instanties op regionaal of lokaal niveau bevoegd zijn, kan een van hen als één-loket en coördinator fungeren.

g. Administratieve overheden of private instellingen

Het één-loket hoeft niet door bestuurlijke autoriteiten te worden opgericht, maar kan ook door een door de lidstaat met die taak belaste kamer van koophandel, beroepsorganisatie of particuliere instelling worden opgericht.

h. Virtueel loket en fysiek loket

De lidstaten kunnen beslissen dat ze slechts een online één-loket inrichten.

In dat geval zal het nog meer noodzakelijk zijn de informatie, de procedures die op webpagina's beschikbaar zijn en de gelijkaardige computerinstrumenten een goede structuur mee te geven, voor een begrijpbare opvolging. De verrichters zouden alle relevante procedures en formaliteiten gemakkelijk moeten kunnen identificeren, voor hun particuliere vragen, en om een overzicht van de stand van zaken van hun formaliteiten en vragen te kunnen krijgen. Een gewone lijst of compilatie hyperlinks op een centrale pagina is dus niet voldoende.

Bovendien, als alleen het online loket bestaat, zou het noodzakelijk zijn een online helpdesk in te richten, die de verrichters gemakkelijk zouden kunnen contacteren als ze moeilijkheden hebben.

Evenwel, om het geheel gebruikersvriendelijk te maken, zou de Europese Commissie wensen dat de lidstaten de mogelijkheid overwegen of ze een materiële ondersteuningsinfrastructuur kunnen invoeren, ter ondersteuning van het online loket.

De bezorgdheid van de EC rond gebruikersvriendelijkheid maakt dat ervan uitgegaan wordt dat de elektronische procedure niet de enige wijze moet zijn om een procedure af te wikkelen (belang van een telefonisch contact, mogelijkheden van een fysiek optreden.... de voorkeur moet dus gegeven worden aan de vrije keuze van toegangswijze).

i. Rol van de één-loketten

Een dienstleverancier moet de aan de dienstenactiviteiten verbonden procedures en formaliteiten (toegang en uitoefening) kunnen afwikkelen zonder contact te moeten opnemen met een andere instelling dan het één-loket, onder andere:

- om alle relevante informatie, formulieren en documenten in verband met de uitoefening van zijn activiteit te verkrijgen
- om zijn documenten en aanvragen voor te leggen;
- om beslissingen en antwoorden vanwege de bevoegde overheden te krijgen in verband met zijn aanvragen.

Bovendien moeten de lidstaten ervoor zorgen dat de dienstverrichters en afnemers van diensten via één-loketten op een vlotte wijze toegang hebben tot bepaalde standaard/algemene inlichtingen en bijstand (artikel 7 van de Dienstenrichtlijn) betreffende onder andere de eisen die voor de op hun grondgebied gevestigde dienstverrichters gelden en de rechtsmiddelen die algemeen voorhanden zijn.

Het gebruik van een één-loket kan niet verplicht worden. De verrichter moet vrij blijven om de betrokken administratie rechtstreeks te contacteren of om documenten aan deze rechtstreeks te verstrekken.

j. Beslissingsmacht van de één-loketten

Één-loketten kunnen als aanspreek- of verbindingspunten fungeren tussen de dienstverrichter en de bevoegde overheden die in een procedure tussenkomen, zonder over een beslissingsmacht te beschikken. In dit geval zouden de één-loketten al de nuttige inlichtingen, formulieren en documenten bezorgen en de antwoorden en beslissingen van de bevoegde overheden inwinnen en meedelen. Dit volstaat om aan de in de richtlijn bedoelde eisen te voldoen.

De Lidstaten die deze oplossing kiezen moeten de communicatie tussen de één-loketten en de bevoegde overheden organiseren, om de snelheid en betrouwbaarheid te garanderen.

De Lidstaten kunnen er ook voor opteren om ruimere of minder ruime bevoegdheden aan de één-loketten toe te vertrouwen. Deze zouden bijvoorbeeld bepaalde standaardbeslissingen kunnen nemen. Dit zou de procedures kunnen helpen vereenvoudigen en versnellen.

De EC heeft een voorkeur voor de tweede oplossing waardoor de oprichtingstermijnen van een onderneming in grotere mate ingekort kunnen worden.

k. Vergoeding van de door één-loketten veroorzaakte schade

Overweging 51 van de dienstenrichtlijn bepaalt: "Aangelegenheden zoals aansprakelijkheid voor het verstrekken van onjuiste of misleidende informatie dienen te worden vastgesteld door de lidstaten". De dienstenrichtlijn voorziet geen sancties of rechtsmiddelen ingeval van onjuist verstrekte informatie; ze laat deze aangelegenheden over aan de nationale wetgever.

De behandeling van een klacht (wegens onjuiste informatie bijvoorbeeld) moet gebeuren overeenkomstig de regeling inzake administratieve aansprakelijkheid die in de betrokken lidstaat geldt; de aansprakelijkheid van het één-loket zal dus niet automatisch worden gesteld maar zal afhangen van de bevoegdheden waarover het al dan niet beschikt.

OPMERKINGEN BETREFFENDE DE BELGISCHE FEDERALE OVERHEID

Betreffende de op federaal niveau erkende ondernemingsloketten voorziet [de wet van 16 januari 2003 tot oprichting van een Kruispuntpank van Ondernemingen](#) in het volgende:

- art. 45, 9°: één van de voorwaarden waaraan een ondernemingsloket moet voldoen om erkend te worden, bestaat erin een verzekering met betrekking tot de beroepsaansprakelijkheid af te sluiten
- art. 55: de ondernemingsloketten zijn gehouden tot een kwalitatieve dienstverlening, zoniet kunnen zij straffen oplopen (zie artikel 61).

l. Datum die als bewijs geldt

De termijnen beginnen te lopen op de datum van de indiening van de aanvraag bij het één-loket. De dienstverrichter kan immers niet de tijd schatten of kennen die nodig zal zijn voor het één-loket om documenten aan de bevoegde overheid te bezorgen.

m. Heffing

De overweging (49) voorziet dat de loketten een heffing kunnen vragen, maar die moet in verhouding staan tot de kosten van de procedures en formaliteiten waarmee het zich bezighoudt.

Dit belet lidstaten niet het één-loket te belasten met de inning van andere administratieve vergoedingen, zoals die van toezichthoudende organen.

De EC heeft zelf een voorkeur voor een kosteloos gebruik van het één-loket.

OPMERKINGEN BETREFFENDE DE BELGISCHE FEDERALE OVERHEID

- Artikel 43, 5° van de [wet van 16 januari 2003 tot inrichting van de KBO](#) bepaalt dat de erkende ondernemingsloketten alle andere door de Koning bepaalde publicatiekosten, inschrijvingsrechten, registratierechten (...) kunnen ontvangen.
- Artikel 4 van het [koninklijk besluit van 26 juni 2003](#) betreffende de administratieve formaliteiten ten aanzien van federale administraties, verricht door de erkende ondernemingsloketten bepaalt dat het erkende ondernemingsloket een prijs kan bepalen voor de dienstverlening.

n. Aparte één-loketten voor de procedures en voor de verspreiding van informatie?

De informatie die overeenkomstig artikel 7 ter beschikking van de dienstverrichter moet worden gesteld zou verstrekt worden via één enkel één-loket. Dit artikel 7 streeft ernaar de economische operatoren toe te staan om zich bij iedere stap tot het één-loket te richten, van het opzoeken van informatie tot het vervullen van de formaliteiten.

Dit lijkt trouwens de meest voordelige oplossing te zijn voor de nationale besturen gezien de één-loketten belast met de formaliteiten het best geplaatst zijn om de in artikel 7 opgesomde informatie te verspreiden.

Indien meerdere één-loketten op het nationale grondgebied zouden gevestigd zijn en de Lidstaten ervoor gekozen zouden hebben een internet portaal of een informatiecentrum op te starten, volstaat het dat ieder één-loket een internetlink verschaft naar de nodige informatie die het informatiecentrum of de portaal-site heeft opgeslagen. Dat zou de toegang tot informatie niet aantasten voor de verrichters.

o. Contacten tussen de één-loketten en de "verbindingpunten" ten behoeve van de administratieve samenwerking

Wat de administratieve samenwerking betreft, behandelen de één-loketten en de "verbindingpunten" volkomen verschillende materies. Het één-loket is de enige institutionele gesprekspartner van de dienstverrichters voor de verspreiding van informatie en de administratieve formaliteiten en procedures betreffende hun werkzaamheden, terwijl het "verbindingpunt" zorgt voor de administratieve samenwerking tussen de verschillende bevoegde overheden (en niet met de dienstverrichters). De "verbindingpunten" hebben dus niet als opdracht het grote publiek in te lichten. (voor verdere informatie over het IMI en de verbindingpunten, zie het deel van het vademecum gewijd aan dit onderwerp).

BIJLAGE 1 : Wat zijn de in hoofdstuk II van richtlijn 2006/123/EG bedoelde formaliteiten en procedures?

Wat zegt de richtlijn ?

Deze richtlijn is van toepassing op de diensten van dienstverrichters die in een lidstaat zijn gevestigd.

Het hoofdstuk II (artikels 5, 6, 7 en 8) handelt over de procedures en formaliteiten die van toepassing zijn op de toegang tot een dienstenactiviteit en de uitoefening ervan.

Het gaat dus om formaliteiten die moeten worden vervuld gedurende de volledige bestaanscyclus van een onderneming, met uitzondering van de op basis van artikel 2 uitgesloten formaliteiten.

Aangaande de één-loketten lijkt artikel 6 restrictiever, in die zin dat enkel vergunningen worden vermeld. In dit artikel worden immers in het bijzonder verklaringen, kennisgevingen en aanvragen bij de bevoegde instanties bedoeld die nodig zijn voor de vergunning, met inbegrip van aanvragen tot inschrijving in een register, in een databank of bij een beroepsorde of –vereniging.

De informatie die op basis van artikel 7 (recht op informatie) moet worden verstrekt, slaat niet alleen op de hierboven bedoelde formaliteiten en procedures, maar betreft ook de volgende informatie voor dienstverrichters²⁴ of afnemers²⁵:

- de adresgegevens van de bevoegde instanties;
- de middelen en voorwaarden om toegang te krijgen tot openbare registers en databanken met gegevens over dienstverrichters en diensten;
- de rechtsmiddelen die algemeen voorhanden zijn bij geschillen :
  - tussen de bevoegde instanties en de dienstverrichter of afnemer,
  - tussen een dienstverrichter en een afnemer,
  - tussen dienstverrichters onderling.

Wat de procedures via elektronische middelen betreft, stelt artikel 8 het volgende : *Worden niet beoogd* :

- de inspectie van de plaats waar de dienst wordt verricht,

---

²⁴ Dienstverrichter = iedere natuurlijke persoon die onderdaan is van een lidstaat of iedere rechtspersoon in de zin van artikel 48 van het Verdrag, die in een lidstaat is gevestigd en een dienst aanbiedt.

²⁵ Afnemer = iedere natuurlijke persoon die onderdaan is van een lidstaat of die rechten heeft die hem door communautaire besluiten zijn verleend, of iedere rechtspersoon in de zin van artikel 48 van het Verdrag die in een lidstaat is gevestigd en, al dan niet voor beroepsdoeleinden, van een dienst gebruik maakt of wil maken.

- de inspectie van de door de dienstverrichter gebruikte uitrusting,
- de fysieke controle van de geschiktheid of de persoonlijke integriteit van de dienstverrichter of van zijn personeelsleden.

De aanvraag en de resultaten zouden evenwel moeten worden geïnformatiseerd.

Verduidelijkingen van de Europese Commissie

Tijdens een informele vergadering op 13 juni 2007 met de Task Force van de IEC en de Europese Commissie werd aan deze laatste gevraagd de in hoofdstuk II bedoelde formaliteiten en procedures te preciseren.

Volgens de Europese Commissie is de reikwijdte van de artikels 5, 6, 7 en 8 dezelfde (volgens het AAV is artikel 6 over de één-loketten meer beperkend : het lijkt voornamelijk de vergunningen te beogen die nodig zijn voor de toegang tot en de uitoefening van een dienstenactiviteit).

Volgens de Europese Commissie worden in hoofdstuk II de volgende formaliteiten/procedures bedoeld :

1. Formaliteiten met betrekking tot het opstarten en het beheer van een onderneming.
2. Formaliteiten opgelegd door een regelgeving, een bestuursreglement, ... die vervuld moeten worden bij een overheid of een beroepsorde of –vereniging.
3. Formaliteiten die, indien ze niet worden vervuld, tot gevolg hebben dat de onderneming illegaal is.
4. Inschrijvingen op de rol van een instelling, met inbegrip van de inschrijving van stagiairs.
5. Formaliteiten in verband met de juridische oprichting van een bedrijf (niet het authenticeren van de akte door een notaris aangezien hij geen overheidsinstantie is, maar wel de indiening van de akte bij de griffie van de rechtbank van koophandel en het Belgisch Staatsblad).
6. Formaliteiten die niet op basis van artikel 2 van de dienstenrichtlijn worden uitgesloten.
7. Formaliteiten die verband houden met niet-gereguleerde zorgverleners (vb.: diëtisten, ...).
8. Formaliteiten betreffende de aanwerving en het beheer van personeel (inschrijving bij RSZ, Dimona, DMFA, ASR, ...).
9. Het is aangeraden (maar niet verplicht) de inschrijving bij de BTW, de driemaandelijke BTW-aangiften, ... in aanmerking te nemen (fiscale aangelegenheden worden uitgesloten op basis van artikel 2).
10. Aanvragen voor milieuvergunningen.

11. Formaliteiten in verband met het gebouw (vb.: bouwvergunningen, handelsvestigingen voor zover die de screening hebben doorstaan, ...).
12. Formaliteiten die gepaard gaan met vestigingseenheden (vb.: opslagplaats voor geneesmiddelen voor dieren).
13. Formaliteiten in verband met toestellen (vb.: gebruik van een toestel voor radiografie door een veearts).
14. Formaliteiten aangaande het gebruik van gevaarlijke producten (vb.: aanvraag voor officiële goedkeuring om werken uit te voeren voor de verwijdering van asbest in de bouw).
15. Aanverwante procedures (vb.: aanvraag om een uittreksel uit het strafregister, aanvraag voor een plan bij het kadaster, ...).
16. Gewone kennisgevingen.
17. Wat het recht op informatie betreft, kan het ook gaan om negatieve informatie : “in dat geval, moet het niet ...”.

Volgende formaliteiten worden volgens de Europese Commissie **niet beoogd** in hoofdstuk II:

1. Formaliteiten betreffende de invoer en uitvoer van producten (vb.: vergunning voor de invoer of uitvoer van verdovende middelen).
2. Formaliteiten die een inspectie ter plaatse (vb.: bezoek van de brandweer) of een fysieke controle van de geschiktheid of de persoonlijke integriteit vereisen, zijn niet van toepassing in artikel 8 over de elektronische procedures. De aanvraag en de resultaten van deze inspectie worden daarentegen wel beoogd in hoofdstuk II.
3. Op basis van artikel 2.2 uitgesloten formaliteiten :
  - a) niet-economische diensten van algemeen belang. *Deze richtlijn is alleen van toepassing op diensten die om een economische tegenprestatie worden verricht.*
  - b) financiële diensten, zoals bankdiensten, kredietverstrekking, verzekering en herverzekering, individuele en bedrijfspensioenen, effecten, beleggingsfondsen, betalingen en beleggingsadviezen.
  - c) elektronische-communicatiediensten en -netwerken en bijbehorende faciliteiten en diensten.
  - d) diensten op het gebied van vervoer, met inbegrip van havendiensten. Bijvoorbeeld : vervoer van radioactief materiaal door een dierenarts.
  - e) diensten van uitzendbedrijven.
  - f) diensten van de gezondheidszorg, al dan niet verleend door gezondheidszorgfaciliteiten en ongeacht de wijze waarop zij op nationaal niveau zijn georganiseerd en worden gefinancierd en ongeacht de vraag of de diensten openbaar of particulier van aard zijn.

Het uitsluiten van de werkingssfeer van deze richtlijn van de gezondheidszorg dient te omvatten: medische en farmaceutische diensten die mensen werkzaam in de gezondheidszorg aan patiënten verlenen om hun gezondheid te beoordelen, te bewaren of te verbeteren wanneer deze activiteiten zijn voorbehouden aan een reglementeerde gezondheidszorgberoep in de Lidstaat waar de diensten zijn verleend.

- g) audiovisuele diensten, met inbegrip van cinematografische diensten, ongeacht hun wijze van productie, distributie en doorgifte, en radio-omroep.
  - h) gokactiviteiten die erin bestaan dat een financiële waarde wordt ingezet bij kansspelen, met inbegrip van loterijen, gokken in casino's en weddenschappen. Eveneens met inbegrip van de kansspelen in café's.
  - i) activiteiten in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag.
  - j) sociale diensten betreffende sociale huisvesting, kinderopvang en ondersteuning van gezinnen of personen in permanente of tijdelijke nood, die worden verleend door de staat, door dienstverrichters die hiervoor een opdracht hebben of een mandaat gekregen van de staat, of door liefdadigheidsinstellingen die als zodanig door de staat zijn erkend.
  - k) particuliere beveiligingsdiensten.
  - l) diensten van notarissen en deurwaarders die bij een officieel overheidsbesluit zijn benoemd.
4. De formaliteiten opgelegd door het fiscaal recht, met inbegrip van Douane en Accijnzen (aangifte 108, erkende deponhouders, ...).
5. Formaliteiten die worden opgelegd door een regelgeving, een bestuursreglement, ... en die moeten worden vervuld bij een privaatrechtelijke onderneming (vb.: private verzekeringsmaatschappij, privaatrechtelijke onderneming voor het beheer van auteursrechten...)

BIJLAGE 2 : Formulier betreffende de omzetting van hoofdstuk II van dienstenrichtlijn 2006/123/EG

Betrokken regelgeving	
Bestuur en dienst	
Maker van de fiche	
E-mail	
Tel.	
Datum	

TOEPASSING VAN HOOFDSTUK II VAN DIENSTENRICHTLIJN 2006/123/EG

Voorziet uw regelgeving in een in hoofdstuk II van dienstenrichtlijn 2006/123/EG bedoelde formaliteit of procedure?	☐ NEEN ⇒ stuur het formulier terug ☐ JA ⇒ vul het formulier verder in
Om welke formaliteit of procedure gaat het?	
Als uw regelgeving voorziet in verschillende procedures, vul dan voor ELKE procedure een formulier in.	
Vindt u na de screening dat deze formaliteit of procedure moet worden :	☐ GESCHRAPT ⇒ stuur het formulier terug ☐ GEWIJZIGD ☐ ALS DUSDANIG BEHOUDEN Leg uit : .....

BESCHRIJVING VAN DE HUIDIGE FORMALITEIT/PROCEDURE

Benaming	
Doel	
Op welke regelgevende basis is deze formaliteit/procedure gesteund (som de betrokken artikels op)?	
Toepassingsveld	
Welke identificatiegegevens zijn nodig om de formaliteit/procedure uit te voeren?	☐ Onderneming (volgens de wet van 16/1/2003 over de KBO) ☐ Vestigingseenheid (volgens de wet van 16/1/2003) ☐ Persoon

	☐ Andere / Leg uit : ..... NB : Verschillende antwoorden mogelijk
Welke eenheid vereist een vergunning?	☐ Onderneming (volgens de wet van 16/1/2003 over de KBO) ☐ Vestigingseenheid (volgens de wet van 16/1/2003) ☐ Opslagplaats ☐ Gebouw ☐ Persoon ☐ Toestel, machine, voertuig, ... ☐ Product ☐ Andere / Leg uit : .....
Bij welk bestuur en bij welke dienst moet de formaliteit/procedure worden afgewikkeld?	
Wanneer?	
Hoe?	
Moet er een formulier worden ingevuld? <i>Als er verschillende formulieren bestaan, gelieve de informatie voor elke van deze formulieren te geven.</i>	☐ NEEN ☐ JA Zo ja, gelieve een kopie van het formulier te bezorgen
Formaat van dit formulier	☐ Papier
	☐ PDF URL :
	☐ Elektronisch URL :
Is een deel van het formulier vooringevuld?	☐ NEEN ☐ JA Met welke gegevens? ...
Te verstrekken bijbehorende documenten	☐ ☐ ☐ ☐ ☐

	☐
Vraagt u	☐ Een origineel ☐ Een gewaarmerkt conform afschrift ☐ Een voor echt verklaarde vertaling Indien ja, motiveer :
Wordt er voorzien in een inspectie ter plaatse of een fysieke controle ?	☐ NEEN ☐ JA
Wordt de informatie van het formulier opgeslagen in een databank?	☐ NEEN ☐ JA Formaat van deze DB :
Gebruikte identificatiesleutel	
Gebruikt u het ondernemingsnummer van de KBO ?	☐ NEEN ☐ JA
Gebruikt u het rijksregisternummer?	☐ NEEN ☐ JA
Aantal jaarlijks betrokken ondernemingen	
Procedurekosten	
Termijn waarbinnen geantwoord wordt	
URL waar informatie kan worden gevonden over deze formaliteit/procedure	Federale portaalsite :
	Uw site :
	Andere site 1 :
	Andere site 2 :

MOGELIJKHEID OM DE FORMALITEIT/PROCEDURE TE VEREENVOUDIGEN

Welke praktische moeilijkheden kan een dienstverrichter ondervinden bij het vervullen van de procedure?	
Kan uw procedure worden vereenvoudigd op basis van artikel 5 van de DR of op een andere manier?	☐ NEEN ☐ JA

	Leg uit:
Bent u van plan deze formaliteit/procedure te informatiseren?	☐ JA ☐ NEEN
Zo ja, wanneer?	
Beschikt U iver een geformaliseerde beschrijving van de procedure ?	☐ JA ☐ NEEN Als ja, gelieve de documentatie erover te zenden.

CONTACTPERSONEN

Gelieve ons de gegevens van de contactpersonen mee te delen als er bijkomende informatie moet worden verstrekt over de volgende aspecten:

Elektronische procedures	Naam :	
	E-mail :	
	Tel. :	
Administratieve vereenvoudiging	Naam :	
	E-mail :	
	Tel. :	
Recht op informatie (online informatieverstrekking op de federale portaalsite)	Naam :	
	E-mail :	
	Tel. :	

HOOFDSTUK 3. ADMINISTRATIEVE SAMENWERKING

3.1. DOEL

Hoofdstuk VI van de richtlijn regelt de administratieve samenwerking met het oog op de controle van de dienstverrichters en hun diensten.

Volgens de richtlijn betekent controleren: toezicht houden, feiten vaststellen, problemen oplossen, sancties toepassen, follow-upactiviteiten uitvoeren.

3.2. MIDDELEN

Om voldoende administratieve samenwerking te waarborgen, zal de Commissie:

- de lidstaten vragen één of meer contactpunten aan te wijzen om de wederzijdse bijstand, indien nodig, te vergemakkelijken (artikel 28).
- een “alarmmechanisme”-netwerk uitbouwen aangaande de verspreiding van risico's die ernstige schade aan de gezondheid of veiligheid van personen of aan het milieu kunnen veroorzaken (artikel 32).
- het “IMI-netwerk” ontwikkelen (artikel 34), dat het instrument voor administratieve samenwerking zal zijn door middel van elektronische uitwisseling van informatie tussen de lidstaten. Het betreft een gestructureerde uitwisseling van informatie waarbij ambtenaren van de lidstaten rechtstreeks, snel en efficiënt met elkaar kunnen communiceren, ondanks verschillen op het vlak van taal, cultuur en organisatorische structuur. Om dit doel te bereiken, kan het project in ontwikkeling steunen op een databank met gegevens over de bevoegde autoriteiten en een met gegevens over de deskundigen en hun bekwaamheden (administratieve samenwerking), een vertaalmedium, een beveiligd systeem dat de persoonlijke levenssfeer eerbiedigt, en een gestandaardiseerde informatie-uitwisseling die rekening houdt met de specifieke behoeften van de dienstenrichtlijn.
- de opleiding en uitwisseling van ambtenaren bevorderen (artikel 34).

3.3. VERPLICHTINGEN EN BEVOEGHEDEN VAN DE COMMISSIE

De Commissie moet:

- zorgen voor de publicatie en de bijwerking van de lijst met contactpunten (artikel 28.2).
- passende maatregelen nemen tegen de lidstaten die hun verplichting inzake wederzijdse bijstand niet nakomen, zoals de procedure van artikel 226 van het EG-Verdrag (artikel 28.8).
- de lidstaten regelmatig informeren over de werking van de bepalingen betreffende wederzijdse bijstand (artikel 28.8).
- gedetailleerde regels inzake het beheer van het “alarmmechanisme”-netwerk vaststellen en ze regelmatig bijwerken (artikel 32).

- de verenigbaarheid nagaan van door een lidstaat overwogen uitzonderlijke specifieke maatregelen die afwijken van het vrije verkeer (artikel 35.5).
- de noodzaak evalueren van een meerjarenplan inzake uitwisseling van ambtenaren en opleidingen (artikel 34).
- de termijnen vastleggen voor de toepassing van wederzijdse bijstand (artikels 28 en 35).
- de praktische modaliteiten vastleggen voor elektronische uitwisseling zoals de interoperabiliteit van de informatiesystemen.

3.4. WAT HOUDT ADMINISTRATIEVE SAMENWERKING IN?

Elke lidstaat moet gemotiveerde verzoeken om informatie en controle (verificatie, inspectie, onderzoek) van andere lidstaten beantwoorden.

De **lidstaat van vestiging** mag in geen geval afzien van toezichtsmaatregelen om reden dat de dienst in een andere lidstaat is verricht (artikel 30).

Overeenkomstig artikel 29 moet hij:

- informatie verstrekken over op zijn grondgebied gevestigde dienstverrichters, over het feit dat er geen onrechtmatige activiteiten worden uitgeoefend en over de beroepsbekwaamheden en de betrouwbaarheid van de dienstverrichters: disciplinaire of administratieve rechtsvorderingen, strafrechtelijke sancties, insolventie, frauduleus bankroet (bij een definitieve uitspraak en in geval van uitvoerbare beslissing, maar waartegen nog een rechtsmiddel openstaat, moet de datum worden vermeld waarop een definitieve uitspraak zal worden gedaan), door de toegepaste nationale bepalingen te preciseren.
- controleren, gepaste maatregelen nemen om te antwoorden en de aanvrager informeren over de resultaten en de genomen maatregelen. De bevoegde instanties handelen daarbij binnen de grenzen van hun bevoegdheden.
- de aanvrager op de hoogte brengen van ernstige gevaren voor de gezondheid of veiligheid van de mens of het milieu.

De lidstaat waar de dienst wordt verricht moet (artikel 31):

- binnen de grenzen van zijn bevoegdheden de controleverzoeken van de lidstaat van vestiging beantwoorden.
- maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat de dienstverrichter zich aan de in de artikels 16 en 17 bedoelde eisen houdt in verband met de toegang tot en de uitoefening van de activiteit.
- de aan die nationale eisen onderworpen verrichte dienst controleren. Wanneer de controle op eigen initiatief gebeurt, mag hij niet-discriminerend en moet hij evenredig zijn.

In het kader van **uitzonderlijke specifieke maatregelen** (artikel 35) betreffende de veiligheid van diensten die worden overwogen door de lidstaat waar de diensten worden verricht, wordt de lidstaat van vestiging gevraagd maatregelen te nemen tegen de dienstverrichter, na te gaan of hij

zijn activiteiten rechtmatig uitoefent en of de aan het verzoek ten gronde liggende feiten juist zijn, en de genomen maatregelen aan de verzoekende lidstaat mee te delen of eventueel de reden waarom hij geen maatregelen neemt. Nadat ontvangst van die mededeling kan de verzoekende lidstaat dan de Commissie en de lidstaat van vestiging in kennis stellen van de reden waarom de genomen maatregelen ontoereikend zijn en van de maatregelen die hij overweegt te nemen met inachtneming van de voorwaarden van artikel 18. De verzoekende lidstaat wacht 15 werkdagen om die maatregelen toe te passen of motiveert de dringende noodzaak van een onmiddellijke uitvoering ervan.

3.5. INFORMATIEVERPLICHTINGEN VAN EEN LIDSTAAT TEGENOVER DE COMMISSIE

De lidstaat moet zijn contactpunten (artikel 28.1), de tekortkomingen inzake wederzijdse bijstand van een lidstaat (artikel 28.5) en de risico's op ernstige schade voor de gezondheid of veiligheid van de mens of het milieu (artikel 29) meedelen.

3.6. INFORMATIEVERPLICHTINGEN VAN EEN LIDSTAAT TEGENOVER EEN ANDERE LIDSTAAT

De lidstaat moet zijn contactpunten meedelen (artikel 28.1), erop toezien dat de registers waarin de dienstverrichters zijn ingeschreven en die door de bevoegde instanties op zijn grondgebied kunnen worden geraadpleegd, onder dezelfde voorwaarden toegankelijk zijn voor de overeenkomstige bevoegde instanties van de andere lidstaten (artikel 28.7) en een oplossing zoeken wanneer inwilliging van een verzoek om informatie of controle op problemen stuit (artikel 28.5). De lidstaat moet eveneens alle lidstaten op de hoogte brengen van ernstige schade voor de gezondheid of veiligheid van de mens en het milieu (artikels 29 en 32).

3.7. VERPLICHTINGEN TEGENOVER DIENSTVERRICHTERS

De lidstaat moet zijn verzoek altijd motiveren en mag de ontvangen informatie niet in een andere context gebruiken (artikel 28.3).

De lidstaat doet een beroep op de op zijn grondgebied gevestigde dienstverrichters conform de regels die van toepassing zijn in zijn nationale wetgeving (artikel 28.4).

De lidstaat die informatie verstrekt over de betrouwbaarheid van een dienstverrichter, moet die dienstverrichter daarvan op de hoogte brengen (artikel 29.3).

3.8. VERPLICHTINGEN TEGENOVER CONSUMENTEN

Openbare informatie aangaande de beveiliging van persoonsgegevens en de rechten van personen die schuldig zijn bevonden of aan wie een sanctie is opgelegd, moet voor de consument toegankelijk zijn (artikel 33.3).

HOOFDSTUK 4. KWALITEIT VAN DE DIENSTEN

Hoofdstuk V van de richtlijn, dat wordt aangevuld met artikel 37 over de gedragscodes, beoogt een betere kwaliteit van de diensten en kaart kwesties aan als informatie over dienstverrichters en hun diensten, beroepsaansprakelijkheidsverzekeringen en –waarborgen, commerciële communicatie van gereguleerde beroepen, multidisciplinaire activiteiten, kwaliteitsbeleid en geschillenbeslechting.

4.1. MIDDELEN

Om dit doel te bereiken, gaat de richtlijn meer bepaald over tot een gerichte harmonisatie. Dit is het geval voor de informatieverplichtingen (artikel 22), de beroepsaansprakelijkheidsverzekering (artikel 23), de uitoefening van multidisciplinaire activiteiten (artikel 25) en de geschillenbeslechting (artikel 27).

Zij streeft dit doel eveneens na door de lidstaten, in samenwerking met de Commissie (artikelen 26 en 37), te vragen:

- dienstverrichters aan te sporen de kwaliteit van hun diensten te waarborgen door middel van vrijwillige certificatie of de opstelling van kwaliteitshandvesten.
- beroepsorden, consumentenorganisaties en kamers van koophandel en ambachten te stimuleren de kwaliteit van diensten te verbeteren, met name wat de beoordeling van de bekwaamheden van een dienstverrichter betreft.
- de ontwikkeling van onafhankelijke beoordelingen en vergelijkende proeven of tests aan te moedigen.
- de ontwikkeling van vrijwillige Europese normen aan te moedigen om de compatibiliteit tussen de diensten van dienstverrichters uit verschillende lidstaten, de informatie aan de afnemer en de kwaliteit van diensten te verbeteren.
- de opstelling van communautaire gedragscodes, in het bijzonder voor gereguleerde beroepen, te stimuleren die met name betrekking hebben op de kwaliteit van diensten, commerciële communicatie en beroepsdeontologie.

4.2. VERPLICHTINGEN VAN DE LIDSTAAT

De lidstaat moet:

- dienstverrichters opleggen op eigen initiatief duidelijke en toegankelijke informatie (adresgegevens, identificatie, BTW, beroepsorde, ...) mee te delen (artikel 22.1 en 2).
- dienstverrichters opleggen op verzoek bijkomende informatie (prijsberekeningen, beroepsregels, multidisciplinaire activiteiten, ...) duidelijk en zo snel mogelijk mee te delen (artikel 22.3).
- het volledige verbod op commerciële communicatie van gereguleerde beroepen intrekken (artikel 24.1).

- voor gereguleerde beroepen, regels inzake commerciële communicatie opleggen die niet-discriminerend, evenredig en om redenen van algemeen belang gerechtvaardigd zijn (artikel 24.2).
- eisen opheffen die dienstverrichters verplichten uitsluitend een specifieke activiteit uit te oefenen. Die eisen kunnen wel worden opgelegd voor gereguleerde beroepen en diensten in verband met certificering, accreditatie en controle (artikel 25.1).
- wat multidisciplinaire activiteiten betreft, belangenconflicten en onverenigbaarheden voorkomen en onafhankelijkheid, onpartijdigheid en het beroepsgeheim waarborgen (artikel 25.2).
- de toegang vergemakkelijken tot informatie over de betekenis van keurmerken en over de criteria voor de aanvraag van keurmerken en andere kwaliteitsaanduidingen (artikel 26.2).
- dienstverrichters opleggen adresgegevens te verstrekken om hen een verzoek om informatie of een klacht te kunnen sturen. Hij moet er ook voor zorgen dat dienstverrichters zo snel mogelijk reageren op klachten en een bevredigende oplossing zoeken (artikel 27.1).
- dienstverrichters verplichten aan te tonen dat zij aan de informatieverplichtingen voldoen en dat de verstrekte informatie juist is (artikel 27.2).
- voor de tenuitvoerlegging van een rechterlijke beslissing, gelijkwaardige in een andere lidstaat gestelde financiële waarborgen erkennen (artikel 27.3).
- dienstverrichters verplichten nuttige informatie aan de afnemer te verstrekken over de mogelijkheid om gebruik te maken van een buitengerechtelijke geschillenregeling (artikel 27.4).
- erop toezien dat de communautaire gedragscodes langs elektronische weg kunnen worden geraadpleegd (artikel 37.2).

4.3. BEVOEGHEDEN VAN DE LIDSTATEN

De richtlijn machtigt de lidstaten die dit wensen:

- aan op hun grondgebied gevestigde dienstverrichters meer informatieverplichtingen op te leggen dan die bedoeld in de richtlijn (artikel 22.5).
- ervoor te zorgen dat dienstverrichters wier diensten een rechtstreeks risico behelzen voor de gezondheid of de fysieke of financiële veiligheid van de afnemer, een beroepsaansprakelijkheidsverzekering afsluiten of een waarborg bieden, behalve wanneer het risico reeds gedekt is in de lidstaat van oorsprong (artikel 23.1).

4.4. BEVOEGHEDEN VAN DE COMMISSIE

De Commissie kan:

- de inhoud en de bepalingen van de te verstrekken informatie specificeren overeenkomstig de bijzondere kenmerken van bepaalde activiteiten (artikel 22.6).
- een lijst opstellen van diensten waarvoor een beroepsaansprakelijkheidsverzekering moet worden afgesloten of waarvoor beroepsaansprakelijkheidswaarborgen moeten worden geboden (artikel 23.4).

- gemeenschappelijke criteria opstellen om te bepalen of de beroepsaansprakelijkheidsverzekering of -waarborgen geschikt zijn (artikel 23.4).